

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA.

TAGAJÁNLÁSOK

1902-BEN.

KÉZIRAT GYANÁNT

AZ AKADÉMIA BELSŐ HASZNÁLATÁRA.

BUDAPEST,

HORNYÁNSZKY VIKTOR CS. ÉS KIR. UDVARI KÖNYVNYOMDÁJA

1902.

kájának megjelenése után felszólította hasonló munkákról szóló bírálatok írására s így közölt azután Pecz több bírálatot nevezett folyóiratban; egy másik bizonyítéka, hogy *Arnold Hirzel* a *Lazarus* és *Steinhaltól* kiadott *Zeitschrift für Völkerpsychologie und Sprachwissenschaft* című folyóiratban (XIX. Band 2—4. Heft) tanulmányt közölt a Rigveda hasonlatairól és metaphoráiról, melyeknek bevezetésében kijelenti (276—277), hogy a felfogás és az anyag beosztása tekintetében Pecz munkáját követi. Pecznek levelező taggá választása után megjelent könyvei és értekezései a következők: *C. Sallustii Crispi Bellum Catilinae et Bellum Jugurthinum*, edidit *Guilelmus Pecz*. Budapestini R. Lampel, 1889. *A görög tragédia. Első kötet. A görög tragédia története.* Kiadja a M. Tud. Akadémia Class.-philologiai bizottsága, Budapest, 1889. *System einer Syntax nach den Kategorien der Satztheile und Sätze.* Neue Jahrbücher für Philologie und Pädagogik, 1890. *Emlékbeszéd Pott Frigyes Ágoston külső tagról.* Kiadja a M. Tud. Akadémia, 1890. *Az analogia a görög szavak képződésében.* Hunfalvy-album, Budapest, Hornyánszky, 1891. *Az új görög nyelv.* Erdélyi Múzeum, 1893. *Τὰ μεταφορικά σχήματα τοῦ Ἀριστοφάνους.* Ἀθῆνᾶ 1893. *Az analogia az új görög szavak képződésében.* Egyet. Phil. Közl., 1894. *Zotikos költeménye a várnai csatáról* (második közlemény). Századok, 1894. *Hierax a várnai csatáról*, Századok, 1894. *Új görög nyelvtan*, Franklin, 1894. *Τὰ μεταφορικά σχήματα τῶν μικροτέρων καὶ ἀνωτέρων ἀρχαίων ἐλλήνων τραγικῶν.* Ἀθῆνᾶ 1894. *A classica-philologia egyetemeinken és gymnasiumainkon.* Dékányi beszéd a kolozsvári m. k. Ferencz-József-tudományegyetemen, 1895. május hó 29-én. *A magyarok ősi neve Konstantinos Porphyrogenetosnál* Egyet. Phil. Közl., 1896. *Még egyszer a magyarok ősi nevééről Konstantinos Porphyrogenetosnál* (második közlemény), Egyetemes Phil. Közlöny, 1896. *Adalék Árpád családjának genealogiájához*, Egyet. Phil. Közl. 1897. *A magyarok ősi nevééről Konstantinos Porphyrogenetosnál* (harmadik közlemény), Egyet. Phil. Közl. 1898. Pecz a görög tragédia történetét 383 lapra terjedő könyvében a forrásoknak és szakirodalomnak mondhatni teljes fölhasználásával tárgyalja; tételei közül csak azt emeljük ki, mely szerint a görög drámák és Aristoteles poetikájának tanúsága alapján az antik tragikum nem bizonyul azonosnak a modernnel. Több munkájában a középkori görög irodalom forrásműveit a magyar történet szempontjából dolgozza föl. Így például kimutatja, hogy Paraspondylos Zotikos mint szemtanú írta költeményét a várnai csatáról és hogy ez a költemény a csatára nézve több új adatot tartalmaz. Konstantinos Porphyrogenetosból kiindulva pedig több cikkben fejtegeti a magyaroknak Σαβαρτοιάσφαλοι-féle ősi nevét és adalékot szolgáltat Árpád családjának genealogiájához. A Krumbacher

által kiadott *Byzantinische Zeitschrift* című folyóiratban több év óta referál a magyar nyelven írt byzantinus tárgyú irodalmi termékekről. Új görög nyelvtana első kísérlet az új görög nyelv systematikusan tudományos tárgyalásában, különösen az analogikus momentumok figyelembe vételével, melyek oly nagy szerepet játszanak az új görög nyelvnek az ókoriból való kialakulásában. Pecz, mint író és mint egyetemi tanár, *a maga egész kiterjedésében műveli a görög philológiát*, a mennyiben egyrészt dolgozatai nemcsak az ó-, de a közép- és újkori görög philológiát is fölkarolják, másrészt meg előadásaiiban az ó-görög philológiának a közép- és új-görög philológiával való kapcsolatbahozatalára törekszik. *Írásban és szóban egyaránt bírja az új-görög nyelvet*, a minek bizonyítékául szolgálnak az 'Αθηνά-ban új-görög nyelven írt dolgozatai és egyetemi seminariumi előadásai, melyekben új-görög nyelven magyarázza az ó-görög classikusokat. *Fordításaiból* kiemeljük Christopulos újgörög költő mintegy 30 szerelmi és bordalának fordítását, melyek hűen tükrözik vissza az eredeti költemények kedves pajzánságát. Az utolsó öt évben úgyszólván minden idejét a Vallás- és Közoktatásügyi Miniszterium és a M. Tud. Akadémia támogatásával a Franklin-Társulat által kiadott *Ókori Lexikon* szerkesztésére, illetőleg a cikkek jelentékeny részének sok gondosságot és tudást igénylő átdolgozására fordította, mely két vaskos kötetre tervezett és első kötetében immár kész (1144 lapot kitevő) nagy munka hivatva van eleget tenni egy több, mint negyedszázad óta hangoztatott culturalis szükségletnek hazánkban. A második kötet 1904-ben fog megjelenni. Mindezek alapján Pecz Vilmosnak rendes taggá választását ajánlom. —

UGYANÓT rendes tagnak ajánlja **Ponori Thewrewk Emil** r. tag. Ez ajánlatát a következő érvekkel támogatja: Pecz Vilmos 15 éve tagja az Akadémiának, mely őt korábbi széleskörű tudományos munkálkodásának alapján választotta meg. Ez idő alatt mintegy 15 önálló tudományos munkával és számos cikkel, ismeretével, bírálattal teljes mértékben behozonyította, hogy az Akadémia kitüntetése méltó férfiúra esett. Figyelmét legelőbb a görög tragikusokra fordítá, a tragikusok tropusainak ú. n. összehasonlító módszerét találta föl és alkalmazta úgy a három nagy tragikus, mint a kisebb tragikusok és Aristophanes műveire. E rendszerét oly elismeréssel fogadta a külföld, hogy *Arnold Hirzel* a Rigveda hasonlatai- és metaphoráiról írott cikkeiben jelzi, hogy a Pecz rendszerét követi. Az Akadémia ugyancsak tőle kiadta *A görög tragédia története* című munkát 1889-ben, mely a szakirodalomnak majdnem teljes fölhasználásával készült. Ezután az új-görög nyelv és irodalom tanulmányozására szentelte idejét. Görögországban is huzamos időn tartózkodott és e nyelvet szóban és írásban elsajátította. Az athéni 'Αθηνά című folyóiratba több

czikket írt. Az új-görög nyelv rendszerét az Erdélyi Múzeum 1893. folyamában ismertette. *Az analogia az új-görög szavak képződésében* című értekezésében, mely az Egyet. Phil. Közl. 1894. folyamában látott napvilágot, bebizonyítja, hogy az új grammatikusok álláspontját szerencsésen tudja alkalmazni a görögへ nyelvre; *System einer Syntax nach den Kategorien der Satztheile und Sätze* című czikke a Neue Jahrbücher für Philologie című folyóirat 1890. évi folyamában ugyanez irányban van írva. Mint a budapesti egyetem harmadik philologiai tanszékének tanára, a közép- és újkori görög nyelv egész területére kiterjesztette figyelmét. A magyar vonatkozású byzanci irodalmi termékeket felkutatta és ismertette, mint *Zotikos költeménye a várnai csatáról*, M. T. Akadémia 1894; ugyane költeményről egy újabb cikk, Századok 1894; *Hierax a várnai csatáról*, Századok 1894; *A magyarok ősnéve Konstantinus Porphyrogenetosnál*, két cikk, Egyet. Phil. Közl. 1896., 1898. évi folyamaiban; Adalék Árpád családjának genealogiájához; a Σαβαροταύραλοι névre vonatkozó tanulmánya bizonyítja. A Krumbachertől kiadott *Byzantinische Zeitschrift* című folyóiratban több éven át ismertette a magyar nyelven írt byzanci tárgyú termékeket. Az utolsó években az *Ókori Lexikon* című nagyszabású vállalat szerkesztője. Az ő tudományos pontosságának köszönhető, hogy az első kötet megjelenés és megbízhatóság tekintetében kiállja a versenyt a külföld hasonló irányú vállalataival. Mindezeknek alapján Pecz Vilmost a legmelegebben ajánlom. — **UGYANÓT** rendes tagnak ajánlja **Hegedüs István** l. t. — Pecz Vilmost ezelőtt 15 évvel, 1887-ben választá meg az Akadémia levelező tagnak. Választása oly férfúra esett, ki lankadatlan szorgalommal, széleskörű irodalmi munkássággal egész erejéből törekedett megfelelni a benne helyezett bizalomnak. És ha számba vesszük a lefolyt 15 év alatt megjelent önálló munkáinak, számos értekezésének tárgyait és irányát, örömmel látjuk, hogy eredeti classica-philologiai tanulmányait mint igyekezett magasabb szempontokra irányítani. Elég azt a tény felhoznunk, hogy az ógörög írók beható tanulmányozása mellett kiterjeszté munkálkodását a görög nyelv történeti fejlődésének rengeteg mezejére. Megtanulta és bírja az új-görög nyelvet szóban és írásban. Az egyetemen a seminariumi oktatásba is belevitte a középkori és új-görög irodalom és nyelv köréből vett feladatokat. Maga a byzanci irodalomnak művelője. Több munkájában a középkori görög irodalom forrásműveit a magyar történet szempontjából dolgozta föl. A Krumbacher-alapította *Byzantinische Zeitschrift*-ban több év óta ismerteti a magyar nyelven írt byzantini tárgyú irodalmi termékeket. De ugyane 15 év alatt írta meg voltaképp legtöbb tudományos becsesel bíró műveit, melyeket mindig a tárgy beható, forrásszerű ismerete és gondos,

apró részletekbe menő kidolgozása jellemez. A tudományt didaktika szempontjából is műveli. *Új-görög nyelvtana* szerencsés kísérlet az új-görög nyelv systematikus tudományos tárgyalásában, különösen az analogikus momentumok figyelembevételével, melyek nagy szerepet játszanak az új görög nyelvnek az ókoriból való leszármazásában. Az új grammatikus iskola elveit a görög grammatika terén 1892-ben megjelent *Görög mondattanában* oly szerencsés módon alkalmazta, hogy a grammatika ily irányú bevezetésének német földolgozása a *Neue Jahrbücher für Philologie und Paedagogik* is szívesen közzétette (1890). A tropika terén az összehasonlító szempontot juttatta érvényre. Aeschylus, Sophokles, Euripides, a kisebb tragikusok műveit e szempontból részletes kutatás tárgyává tette. Arnold Hirzel a Lazarustól és Steinhaltól kiadott *Zeitschrift für Völkerpsychologie und Sprachwissenschaft* című folyóirat a Rigveda hasonlatairól és metaphoráiról írt cikkében kijelenti, hogy a Pecz rendszerét követi. Az 'Αθηνα című új görög tudományos folyóirat is közölt tőle egy összefoglaló cikket, melyben rendszerét a kisebb tragikusokra alkalmazva példákkal illusztrálja. Ugyanő a görög tragédia történetét a szakirodalomnak mondhatni teljes felhasználásával írta meg. Legújabbban a Vallás- és Közoktatásügyi Miniszterium s a M. Tud. Akadémia támogatásával a Franklin-Társulat által kiadott *Ókori Lexikon* szerkesztésére vállalkozott, melylyel több mint húsz éves törekvését elégíti a philologia szakmunkásainak. Az első kötet (A—L betűk) 1144 lap tartalommal megjelent. Minden túlzás nélkül elmondhatjuk, hogy az alapul vett Löbker-lexikont belbecs és megbízhatóság, de főként a hungaricumok tüzetes feldolgozása tekintetében túlszárnyalja és ebben Pecz lelkiismeretes utánjárásának nagy érdeme van, mert ő a munkatársaktól begyűlt anyagot a legnagyobb gondnal gyűjti egybe, pótolja és egészíti ki. Tartózkodom attól, hogy azt a 29 önálló könyvet, értekezést és 200-nál több cikket, melyeket Pecz írt, felsoroljam; csak azokat idézem, melyek a fentebbi általános jellemzés igazolására szolgálnak és Pecz munkásságának széles körét jelölik meg és levelező taggá történt választatása után keletkeztek: 1. *A görög tragédia története*, M. Tud. Akadémia, 1889; 2. *System einer Syntax nach den Kategorien der Satztheile und Sätze*. *Neue Jahrb. f. Phil. u. Paed.*, 1890; 3. *Emlékbeszéd Pott Frigyes Ágoston külső tagról*, M. Tud. Akadémia, 1890; 4. *Az analogia a görög szavak képződésében*, Hunfalvy-album, Bp., 1891; 5. *Az új görög nyelv*, Erdélyi Múzeum, 1893; 6. *Τὰ μεταφορικά σχήματα τοῦ Ἀριστοφάνους*. 'Αθηνα, 1893; 7. *Zotikos költeménye a várnai csatáról*, M. Tud. Akadémia, 1894; 8. *Zotikos költeménye a várnai csatáról* (második közlemény), Századok, 1894; 9. *Hierax a várnai csatáról*, Századok, 1894; 10. *Új görög nyelvtan*, Franklin, 1894; 11. *Τὰ μεταφορικά σχήματα*

των μικροτέρων καὶ ἀνωτέρων ἀρχαίων ἐλλήνων τραγικῶν. Ἀθῆνᾶ, 1894; 12. *A classica-philologia egyetemeinken*, 1895. május 29-én tartott dékáni beszéd a kolozsvári Ferencz-József-egyetemen; 13. *A magyarok ősi neve Konstantinos Porphyrogennetosnál*, Egyet. Phil. Közl., 1896; 14. *Még egyszer a magyarok ősi nevééről Konstantinos Porphyrogennetosnál*, Egyet. Phil. Közl., 1896; 15. *Adalék Árpád családjának genealogiájához*, Egyet. Phil. Közl., 1897; 16. *A magyarok ősi nevééről Konstantinos Porphyrogennetosnál* (harmadik közlemény), Egyet. Phil. Közl., 1898; 17. *Ókori Lexikon*. Első kötet. Budapest, Franklin, 1902. — Íme Pecz lankadatlan munkásságának vázlatos képe. A fentebbiekre támaszkodva ismét ajánlom, hogy *rendes* taggá választassék

Dr. ERŐDI BÉLA orientalistát *levelező* tagnak ajánlja Vámbéry Ármin ig. és t. tag. Dr. Erődi Bélát levelező tagnak ajánlom. Ő 1867-től kezdve, mint egyetemi hallgató, tőlem tanulta a török és perzsa nyelvet s ezek gyakorlati elsajátítása végett 1868-ban Törökországba utazott, a honnan 1870-ben tért vissza s megint látogatta török és perzsa nyelvi előadásaimat s egyetemi tanulmányainak bevégezése után a török nyelvből mint fő- és a perzsa nyelvből mint melléktárgyból kiállott vizsgálat alapján summa cum laude fokozattal bölesészettudorra avattatott. Doctori dissertatiókép ismertette *Fuzuli* török költőnek *Leila* és *Medsnun* című költői beszélyét. Az azerbeidsani dialectusban írott költeménynek interpretatiója és bő forrásai szemelvényekkel való ellátása Erődinek a török nyelvben való alapos jártasságáról és műfordítói ügyességéről is tanúskodik. Erődi már Törökországban való tartózkodása alatt kezdett fordítani a török és perzsa költészetből s azóta a keleti költészetnek számos remekait ültette át magyar nyelvre. Fordításai részint önállóan jelentek meg, de legtöbbet közöltek belőlük a magyar folyóiratok. Lefordította *Osmer Chejjam Rubajatját* (négyeseit), mely Keleti gyöngyök címen 1871-ben jelent meg. Ezzel a fordító megelőzte a német irodalmat is; mert Chejjam németül csak néhány évvel később látott napvilágot. Nemsokára utána adott *Hafiz* költeményeiből két kötetkét. Majd belefogott *Firduszi Sahnáméj*ának fordításába, alexandrinusokban. E nagy eposnak fordításából már 1872-ben adott szemelvényeket. 1873-ban már készen volt *Zai* és *Rudabe* epizódja, melyet a Petőfi-Társaságban olvasott fel. Ugyanebben az évben olvasta fel *Szohráb* történetét. Azóta közel egyharmadát lefordította s gyakrabban közölt belőle nagyobb mutatóványokat. *Zohák* történetét Szász Károly a Kisfaludy-Társaságban is felolvasta. *Feridun* története megjelent az Erdélyi Múzeum-egylet évkönyvében. Firdusi nagy művének fordítása közben talált időt *Szádi* műveinek fordítására is. *Gulisztánját* 1889-ben adta ki; *Bosztánját*ának fordítása

is javarészen készen áll. Mutatványok ebből is láttak már napvilágot a lapokban, folyóiratokban. Fordított ezenkívül *Dzsámiból* is. A török költészet ismertetésére számtalan esszét írt. Ismertette a török színészetet, melyre először hívta fel a nyugat figyelmét. Ő előtte a bölcsőjében levő török színészettel senki sem foglalkozott. Ismertette bő műfordítási szemelvényekkel *Fazli* költőnek *Gül ü Bülül* című költői beszélyét (Beöthy Zsolt *Életképek* című folyóiratában), továbbá *Fuzlinak Beng u Bade* (Hasis és Bor) című beszélyét. Sokat fordított *Báki* költőnek dalaiból. Megjelent remek fordításban *Bákinak Szulejman szultán halálára* írott elegiája (Olesó könyvtár: A Balkán népek költészetéből). Ismertette *Nefii* szatirikust, műveiből számos fordítással. Rövid tanulmányt adott a *török költészet fénykoráról* (a XVI. században). Még számtalan más tárgyú török irodalomtörténeti tanulmánya jelent meg, különösen a 70-es évek folyóirataiban. Figyelmet érdemlő nyelvészeti munka *Gyakorlati török nyelvtana*, mely önálló tanulmány alapján gyakorlati módszerrel tanítja meg az ozmanok nyelvét. E munkának sok része van abban, hogy a török nyelvnek tanulása hazánkban oly nagy lendületet vett. Erődi az új-görög nyelvet is bírja s ezen irodalom köréből vett műfordításai-
val is nagy érdemeket szerzett költészetünkben. Fordított sokat az új-görög népköltészetből és megismertette velünk *Christopolosznak* (az új-görög Anakreonnak) szép költeményeit (I. Olvasó könyvtár: A Balkán népek költészetéből). A bolgárok népköltészetét szintén az eredetiből vett számtalan műfordításai-
val tette irodalmunkban ismertté. Itt Erődinek csak nyelvészeti és műfordítói munkássága ismertetésére szorítkozom. De számottevő munkásságot fejtett ő ki a földrajzi és utazási irodalom körében is, melyből csak legújabbán megjelent három főművét akarom kiemelni, melyek: *Utazásom Szicília és Málta szigetén, a Fárások országában* és *A Szentföldön*. A két utóbbi Kelet ismertetésére becses forrásul használható.

FRECSKAY JÁNOS-t, a m. kir. szabadalmi hivatal segédhivatalának főigazgatóját, a M. T. Akadémia nyelvtudományi bizottságának segédtagját levelező tagnak ajánlja **Szinnyei József** rendes tag. — Frecskay János egy negyedszázaddal ezelőtt kezdte gyűjteni a technologia magyar műkifejezéseit, a melyeket az 1877–80-han megjelent *Találmányok Könyve* négy kötetében alkalmazott. Már e munkája is figyelmet keltett találó műszavai-
val, de még inkább az 1882-ben megindult *Mesterségek Könyvtára*; ebben a tárgyalta mesterségek minden részletére kiterjeszkedve, az eszközök, szerszámok, fogások, műtételek megnevezésére magyar észjárás szülte szavakat használt, a melyek azután szótárainkba is belekerültek. Ezen hasznos munkásságára való

tekintettel a M. T. Akadémia 1882-ben megválasztotta a nyelvtudományi bizottság segédtagjává. Időközben fölkutatta a M. N. Múzeumban és a budapesti egyetemi könyvtárban őrzött több ezerre rugó czéhszabályokat és kijegyezte belőle a mesterszavakat. Ezeket a M. Nyelvőrben tette közzé, a melynek két évtized óta dolgozótársa. Itt megjelent közleményei a következők: Czéhszabályokban talált nyelvadatok. Szádfal. Egy ismeretlen szótár. Régi szavak és szólásmódok, A mesterszótár. Ev, év. Mellső. Technologia. Pinczés. Párol. Idgenségek az otthonban. A -da, -de képzők száradik évfordulóján. Egy tudós, a ki szépíró. Válasz egy germanista szózatra. Mutatvány a Mesterszótárból. Csempe. Tügy. Ballaszt. Belőni. Kencze. Kóficz. Uszován. Pedzeni, edzeni. Mindezen, a nyelv-művelés terén hivatottsággal és sikeresen kifejtett munkássága alapján a M. T. Akadémia megbízta a *Mesterségek Szótárának* megírásával. Ebből eddig 28 füzet (36 ív) jelent meg. Az elbeszélő alak, a melyben az egyes mesterségeket élénk adja, közérthetőkké teszi az általa használt mesterszókat, és noha csak a munkát befejező összesített szótárból fogjuk megtudni, melyiket honnan merítette, már most elmondhatni, hogy a magyar nyelv szellemének megfelelően, s hogy nyelvünket egy ideig műveletlenül maradt téren tetemesen gazdagítják. — Mindezek alapján Freesky János-t, a kit az első osztály harmadéve megválasztásra ajánlott a nagygyűlésnek s a ki hasznos munkásságával érdemessé tette magát a kitüntetésre, újra ajánlom az üresedésben levő levelező tagsági helyek egyikére.

Dr. KÉGL SÁNDOR egyetemi magántanárt *levelező* tagnak ajánlja **Vámbéry Ármin** tiszt. tag. Alulírt dr. Kégl Sándor urat, ki évek óta a perzsa nyelvet és irodalmat sajátos tanulmányai tárgyává tette, és ki e téren előnyösen működik, levelező tagnak ajánlom. Dolgozatai a következők: Tanulmányok az újabbkori perzsa irodalom történetéből. Budapest, 1892. (*Értekezések a nyelv és széptud. köréből* XV. 11. sz.) Teherani emlékek, *Magyar Szalon* 1890. Utazásom Persiába, *Vasárnapi Ujság* 1900. Egy perzsa király háreme, Edud Eddaulet herczeg följegyzései nyomán, *Budapesti Szemle* 1891. Kelet szociálistái, *Magyar Szalon* 1893. Politikai irányelvek keleten nyolczszáz évvel ezelőtt, *Budapesti Szemle* 1892. Amánat és a hindusztáni dráma. *Egyet. Phil. Közlöny* 1894. Egy új Dsatáka gyűjtemény, *Budapesti Szemle* 1893. Előkelő perzsa nők a háremben és az íróasztalnál. *Egyetértés* 1892. Naszreddin sah úti naplója 1889-ből. *Budapesti Szemle* 1895. A *Pallas Nagy Lexikonában*: A közép- és kelet-ázsiai nyelvek és irodalmak czím alá tartozó czikkeket írta. Šeibāni ein moderner persischer Dichter des Pessimismus, *Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes* 1892. Zur Geschichte

der persischen Litteratur des XIX. Jahrhunderts. *Zeitschrift der deutschen Morgenländischen Gesellschaft* 1893. Šajek ein Satyriker des Vagabundenlebens in Irân, *Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes* 1893. Mohammed Hibelrûdi's Gami'ul tamtil, die erste neupersische Sprichwörterammlung. *Zeitschrift der deutschen Morgenl. Gesellschaft* 1894. Die memoiren eines Prinzen von Persien, *Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes* 1895. Riza Kulî Xân als Dichter, *Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes* 1897. Az újabb angol irodalom története, *Budapesti Szemle* 1898. Visâl und seine Söhne. *Wiener Zeitschrift* 1898.

Dr. MELICH JÁNOS budapesti egyetemi magántanárt, m. n. múzeumi könyvtári tisztviselőt, a M. T. Akadémia nyelvtudományi bizottságának segédtagját *levelező* tagnak ajánlja **Szinnyei József** rendes tag. — Melich János dr. körülbelül egy évtized óta munkálkodik a nyelvtudományi irodalom terén s ezen idő alatt valóban meglepő szaporaságú eredményes munkásságot fejtett ki, legfőképen a magyar szófejtés terén, a melyet nagy buzgalommal és sikerrel művel, s a melynek magántanárává a mult évben képesítette őt a budapesti k. m. tudományegyetem bölcészeti kara. Főbb dolgozatai a következők: 1. *Német vendégszók.* (1895; ezt a M. T. Akadémia 1896-ban a Sámuel-díjjal tüntette ki.) 2. *A gyöngyösi glosszák* (1898.) 3. *A gyöngyösi latin-magyar szótártörredék* (bevezetéssel és jegyzetekkel, 1898; a M. T. Akadémia kiadásában). 4. *Deutsche Ortsnamen und Lehnwörter des ungarischen Sprachschatzes.* (Innsbruck, 1900; írta néhai Lumtzer Viktor dr.-ral együtt.) 5. *Melyik nyelvjárásból valók a magyar nyelv régi német jövevényszavai?* (1900; a M. T. Akadémia Értekezései között.) Ezeket kívül sok kisebb-nagyobb közlemény jelent meg tőle a M. Nyelvörben, a Nyelvtudományi Közleményekben és más tudományos folyóiratokban; legkiválóbbak közülük a következő szófejtések: *geréb, iromba, sarjú, szavaty. vatalé* (ez utóbbit a M. T. Akadémia dicsérettel tüntette ki) M. J. eddigi munkássága az ő széles látóköréről, a magyar, a német és a szláv nyelvtudomány terén való jártasságáról, nemkülönben éles megfigyelő és szerencsés kombináló tehetségéről tesz tanúbizonyságot. Dolgozatai tudományos kritikával készültek és a magyar szófejtés terén való ismereteinket sok becses adalékkal gyarapították. Német jövevényszavainkról szóló terjedelmes munkája (a melyet szerzőtársa elhunytá után maga még egyszer átdolgozott) az anyagnak eddigelé legteljesebb, a tudomány mai színvonalán álló kritikai összeállítás és megrostálása, s határozottan nagyon értékes munka. Ennek a műnek a folyamánya az a jeles akadémiai értekezés, a melyben minden kétséget kizárólag

bebizonyította, hogy a magyar nyelv régi német jövevényszavainak jó része nem fölnémet, hanem középnémet, még pedig középfrank eredetű, vagyis eleink olyan telepeseiktől vették őket át, a kik a Rajna vidékéről, a Sieg és a Ruhr folyó között fekvő területről vándoroltak be hazánkba. Mindezek alapján M. J. dr.-t, a kit az első osztály harmadéve megválasztásra ajánlott a nagygyűlésnek, újra ajánlom az üresedésben levő levelező tagsági helyek egyikére. Meg vagyok róla győződve, hogy az ő tehetségétől, tudásától és fáradhatatlan búvárkodó szellemétől igen sokat várhatunk, és az Akadémia kitüntetése bizonyára még lelkebb munkálkodásra fogja serkenteni.

SZILASI MÓRICZ tanárt *levelező* tagnak ajánlja Szinyei József rendes tag. — Szilasi Móricz majdnem harmincz év óta működik a magyar és a finn-ugor nyelvtudomány terén. Három dolgozatát (Járulék-mássalhangzók a magyarban, A szótövek elmélete, Faludi nyelve) Akadémiánk dicsérettel tüntette ki, egynek pedig (Kombinált műveltető és mozzanatos ígeképzés), a mely egyike a legalaposabb magyar nyelvészeti tanulmányoknak, a Sámuel-díjat ítélte oda. Ebben a műveltető *-t*, *-at*, *-et*, a kombinált *-gat* gyakorító és mozzanatos képzőket tárgyalja. Mintaszerű módszerrel, nyelvtörténeti alapon, ritka élelművészséggel világítja meg a műveltető képzők szerepét, a gyakorító és mozzanatos képzőkkel való elegyülését és meggyőzően mutatja ki, hogy az *-t*, melyet eddig a *-gat*, az *-int* és a mozzanatos *-it* képzőkben mozzanatosnak tartottunk, nem az, hanem műveltető. Érdekesen bontakozik ki előttünk fejtegetése folyamán, hogyan alakulnak új képzők s hogyan érvényesül alakulásuknál az analogiának s az ellentétnek jelentéstani hatása. Többi dolgozata közül, a melyek nagy számmal jelentek meg a M. Nyelvőrben és a Nyelvtudományi Közleményekben, figyelemre méltók: A becározó keresztnevek, Jelentéstani tanulmányok, különféle szó- és jelentésmagyarázatok és különösen a finn-ugor névszói összetételekről szóló nagyszabású tanulmánya, a melynek eddig csak első (a vogul összetételekről értekező) része jelent meg. Nagy szolgálatot tett Szilasi a hasonlító nyelvtudománynak a Vogul Szójegyzékkel s a Cseremisiz Szótárral. Megemlítést érdemel még a Simonyi Zs. Tüzetes Magyar Nyelvtanáról írt elmemozdító ismertetése, a melyben tudományunk sok nyílt kérdésére mutat rá. A magyar és a finn-ugor hasonlító nyelvtudományon kívül a classica-philológiával is foglalkozott; értekezett a görög szóösszetételről és Homeros igei előtagú összetételeiről (Phil. Közl. 1880., 1881.) és egy kötet szemelvényt fordított le Thukydidésből. — Sz. M. itt vázolt alapos munkásságával teljesen érdemessé tette magát a levelező tagságra, a melyre újra ajánlom.

THURY JÓZSEF halasi ev. ref. főgymnasiumi tanárt *levelező* tagnak ajánlja **Vámbéry Ármin** t. tag. Thury Józsefet, a török-tatár nyelvek alapos ismerőjét és az oszman classikai irodalmi termények jeles fordítóját az Akadémia I. osztályába levelező tagnak ajánlom. A nagy tudás, a melyet Thury *Szaadeddin* és *Kemalpasazáde* remekírók fordításában mutatott, elég arra, hogy őt az európai turkologok jelesei közé számítsuk. Thury azonban nemcsak nyelvész, hanem igen derék történeti kutató is, a miről őstörténetünk mezején való kutatásai, nemkülönben a *Székeleyek eredetéről* írt tanulmánya fényes tanúságot tesz. Ha végül megemlítem, hogy Thury a *Zrinyiászhoz* írt jegyzeteivel a magyar irodalmi történetnek is lényeges szolgálatot tett, úgy eléggé bemutatottam őt oly tudósnak, ki az akadémiai tagságra már régóta érdemesnek bizonyult.

Dr. VÁRI REZSŐ budapesti főgymnasiumi tanárt és egyetemi magántanárt *levelező* tagnak ajánlja az I. osztály A) alosztályába **Némethy Géza** I. tag. — Vári immár tizennégy esztendeje működik lankadatlan szorgalommal a classica-philologia terén s ez idő alatt nemcsak itthon szerezte meg a szakértők elismerését, hanem becsületet szerzett a magyar tudománynak a külföld előtt is. Ő ez idő szerint hazánkban a *latin és a görög palaeographiának és kéziratkritikának kétségtelenül legjelesebb képviselője*, s így megválasztatása érezhető hézagot pótolna tudományos testületünkben. Ajánlatom támogatása végett, mellőzve ezúttal azt a számos tudományos értekezést, a mely tőle hazai és külföldi folyóiratokban megjelent, elégségesnek tartom csak önálló munkáira utalni. Legkorábbi művében, mely *De digammo in hymnis Homericis quaestiones* (Budapest, 1889.) cím alatt látott napvilágot, mint alapos készültségű homerikus mutakozott be s ez irányú kutatásait tovább folytatta az Iliasra és az Odysseára, valamint a homérikus hymnusokra vonatkozó speciális cikkeiben. Mint palaeographus és kéziratkritikus lépett a szakközönség elé *Scholia vetera in Nicandri Alexipharmaca* (Budapest, 1891.) című akadémiai kiadványában s azóta főleg ebben az irányban működik. Utóbb *A magyar honfoglalás kútfői* című akadémiai kiadvány érdekében ismételve végzett fáradságos kutatásokat a külföld nevezetesebb könyvtáraiban. E kutatások eredményeképen jelent meg *Bölcs Leo császárnak a hadi taktikáról szóló munkája* című kútfőtanulmánya (Budapest, 1898.) és a már említett akadémiai gyűjteményes kiadványban *Bölcs Leo Hadi Taktikája XVIII. fejezetének* nagy kritikai apparátussal megállapított szövege, a mely mindenkép kívánatossá teszi azt, hogy Bölcsek Leo teljes munkáját is, a melyet ma még teljesen elavult kiadásokban vagyunk kénytelenek használni, ő bocsássa közre a tudomány

jelenlegi követelményeinek megfelelő kiadásban. Végre legújabb munkája, *Incerti scriptoris liber de re militari* (Lipce, 1901.) a Teubner-féle hires Bibliotheca-ban jelent meg, a mi nemcsak azért örvendetes, mert ez az első, magyar tudóstól származó kiadvány, a mely ebben a nagy tekintélynek örvendő gyűjteményben látott napvilágot, hanem azért is, mert a hangyaszorgalmú kéziratkutatásnak és philologiai akribiának olyan érett termékét vettük e kiadványban, a mely kétségtelenül becsületünkre fog válni a külföld előtt is.

AZ I. OSZTÁLY B) ALOSZTÁLYÁBA.

Dr. DÉZSI LAJOS egyetemi könyvtári tisztet, az 1901. évben felsorolt adatok alapján a M. Tud. Akadémia oszt. I. B) alosztályába *levelező* tagnak ajánlja **Szilády Áron** r. tag.

JÁNOSI BÉLA budapesti reáliskolai tanárt *levelező* tagnak ajánlja **Riedl Frigyes** l. tag. — Az I. oszt. B) alosztályában megüresedett egy helyre Jánosi Béla budapesti reáliskolai tanárt ajánlom, kinek nagy művéből *Az aesthetika történetéből* ezelőtt két hónappal jelent meg a harmadik befejező kötet. E háromkötetes munka, mely a Magyar Tudományos Akadémia könyvkiadó vállalatában jelent meg, kutató szorgalom és áttekintő, összefoglaló szellem műve. E tárgyról írt munkák közül a legeslegnagyobbak egyike, mely egyszersmind világosságával és vonzó előadásával kitűnik. Első része 1899-ben jelent meg: *A görögök aesthetikája* (32 ív). Második része: *A középkortól Baumgarten fölléptéig* (35 ív). 1900. A m. tud. Akadémia a Gorove-díjjal jutalmazta e két kötetet. A harmadik kötet *Baumgartentől napjainkig* (40 ív). Jánosinak előbb megjelent értekezései mind csak előtanulmányokul tekinthetők ezen nagyszabású jeles művéhez.

Dr. SZÉCHY KÁROLY-t, a kolozsvári tud.-egyetem rendes tanárát, az I. osztály B) alosztályába *levelező* tagnak ajánlja **Badics Ferencz** lev. tag. — Széchy Károly előbb mint szépirodalmi lapok munkatársa és szerkesztője, utóbb mint a magyar irodalomtörténet és aesthetika tanára, már több mint harmincz év óta műveli irodalmunkat. Első nagyobb munkáját: *Bessenyei György életrajzát* (1872.) a Kisfaludy-Társaság adta ki, az utolsó: *Zrínyi költői munkáinak* első kritikai kiadását Akadémiánk megbízásából készíti. E két határpont közé egész sora esik a jelentős munkáknak: *Vajda Péter élete és művei* (1892.), *Pannoniai Ének* (1893.), *Gróf Gvadányi József* (a Magy. Tört. Életrajzok közt, 1894.),

Gróf Zrínyi Miklós I—V. köt. (u. o. 1896—1902.) és *Kisebb Tanulmányok* (1897.) cím alatt irodalmunk régibb és újabb korából egy-egy fejezet. Valamennyit az alapos kutatás sokoldalúsága s a felfogás önállósága jellemzik. Kisebb költeményeken kívül írt egy verses regényt is: *Szép Ilonkát* (1881.) s irodalmi és művészeti vonatkozású tárczacikkei közül egy kötetre valót *Benyomások és emlékek* (1880—1897.) cím alatt adott ki; a sokoldalú tudás ezeket is tartalmasakká, a benyomások frissesége s az előadás választékossága pedig élvezetes olvasmányokká teszik. Mindezek alapján Széchy Károlyt, *kit az I. osztály kijelölő bizottsága már a mult évben egyhangúlag jelölt az üresedésben levő tagsági helyek egyikére*, bátor vagyok ismételve a legmelegebben ajánlani, mint a ki eddigi működésével is rászolgált az Akadémia kitüntető elismerésére, s a kitől még ezentúl is nyomós működést várhatunk.

AZ I. OSZTÁLYBA.

JALAVA (ALMBERG) ANTAL finn író *külső* tagnak ajánlja Szinnyei József rendes tag. — Jalava Antal, a ki több ízben hosszabb-rövidebb ideig tartózkodott hazánkban és a magyar nyelvet teljesen elsajátította, 1876-ban *Unkarin maa ja kansa* (Magyarország földje és népe) cím alatt terjedelmes könyvet adott ki, a melyben teljes alapossággal és meleg rokonszenvvel ismertette viszonyainkat. Később a nép számára is írt egy hazánkról szóló könyvet (*Unkari*). Ennek a két munkának és Jalava számos hirlapi cikkének köszönhetjük, hogy hazánk népét, viszonyait, történelmét Finnországban oly részletesen és oly széles körben ismerik, mint sehol másutt a külföldön. Jalava továbbá gondosan lefordított több magyar regényt, elbeszélést, színdarabot és 1881-ben kiadott egy Magyar Album (*Unkarin Albumi*) című gyűjteményt, a melyben ő egyebek közt terjedelmes tanulmányt írt Széchenyi Istvánról. Ugyancsak Széchenyiről legújabban (1901.) külön könyvet is írt, a melyről bizvást elmondhatni, hogy a Széchenyiről szóló dolgozatok legjobbjai közé tartozik. Végül megemlítem még, hogy Jalava a helsingforszi egyetemen mint rendkívüli rector húsz év óta tanítja a magyar nyelvet a saját kézikönyve (*Unkarin kielen oppikirja* = A magyar nyelv tankönyve) szerint, a melyet 1880-ban adott ki. Mindezek alapján bátorkodom hazánknak, nyelvünknek és irodalmunknak ezen régi lelkes barátját és buzgó s alapos ismertetőjét a külső tagok sorába való megválasztásra ajánlani.

PAUL HERMANN müncheni egyetemi tanárt *külső* tagnak ajánlja Petz Gedeon l. t. — Paul neve az általános nyelv-

tudomány terén való nagybecsű munkássága révén nemesak külföldön, hanem hazai nyelvészeink körében is jól ismertté vált. E munkásságának legjelesebb terméke *Prinzipien der Sprachgeschichte* című könyve (1. kiad. 1880, 3. kiad. 1898.), melyben a nyelv fejlődésének általános törvényeit fejt ki lélektani alapon s a nyelv életének nyilvánulásait éles elmével bonczolgatja. E mű az újabb nyelvészeti iránynak valóságos vezérkönyvévé lett s értékéből újabb vizsgálódások sem igen fognak sokat levonni, már csak azért sem, minthogy fejtegetései mindig megbízható nyelvi adatokon és pontos megfigyelésen alapulnak. Az általános nyelvtudomány terén való munkásságon kívül, melylyel széles körben nagy hatást gyakorolt, Paulnak kiváló érdemei vannak szorosabb szaktudományának, a német philológiának terén is. Számos nyelvészeti és irodalomtörténeti munkája jelent meg s mindannyit a legalaposabb szakismeret és szigorú módszer jellemzi. Paul egyik megindítója és sok éven át szerkesztője volt egy becses német philologiai folyóiratnak, újabban pedig nagy gondnal szerkesztette szaktudományának terjedelmes encyklopaediáját. De szorosabb értelemben vett szaktudományi munkáin is rendszerint meglátszik, hogy szerzőjük nemesak éles elméjű philologus, hanem philosophiailag iskolázott gondolkodó is. Akadémiánk egykor tagjai közé sorolhatta a német philologia megalapítóját Grimm Jakabot s így csak önmagához marad következetes, ha most tagjai sorába iktatja e tudománynak egyik mostani legkiválóbb képviselőjét.

A II. OSZTÁLYBA.

PLÓSZ SÁNDOR rendes tagot *tiszteleti* tagnak ajánlja Concha Győző r. tag. — Az Akadémia alapszabályainak kivétel nélkül, hogy tiszteleti tagul oly jeles tudósok választandók, a kik a tudomány körül érdemeket szereztek, kiválóképen illik reá. Érdeme egyrészt abban áll, hogy eloszlatta a hamis felfogást, mely egy nagy jogi intézményt, a perrendet a merő rutin, a meszterkedés művének tartott s megállapította annak jogviszonyi jellegét, az emberi élet s a jog általános rendje által meghatározott változhatatlan természetét, mely a peres eljárásnak legkülönbözőbb korbéli változatai közt is megmarad. Másrészt Plósz Sándor rendes tag megdöntött egy nagy előítéletet a társadalmi tudományok terén, az előítéletet az elmélet és gyakorlat ellentétéről, bebizonyítva, hogy minden jó elmélet gyakorlati, viszont hogy minden gyakorlatnak van akár tudatos, akár nem tudatos, akár jó, akár rossz elmélete. S e bizonyítást gyakorlatilag vitte keresztül a

birósági gyakorlat kritikája, a polgári pernek részben véghez vitt törvényhozási reformja, részben eldöntésre váró, befejező törvényjavaslata által. Az elméletnek látszólag leggyakorlatiatlanabb elvontságait előszeretettel tárgyaló Plósz Sándor műveiben találják ma a jognak fontos vidékein a civilistikus gyakorlat emberei a megoldást, az ő állítólagos „szörszálhasogató“ elmélete nyújt eligazodást a perrend technikus tömkelegében. A magyar polgári pernek új korszaka Plósz Sándor nevéhez fűződik. Érdeme előttünk azonban főleg abban áll, hogy e diadalt mint a tudomány érdemtelen, csak a tudásvágy ösztönözte munkájának mellékterményét érte el. Plósz Sándor tudós a szónak legteljesebb értelmében, s bírói, bírálói, codificatori sikerei, mondhatnám, mellékesen hullottak ölébe. Az Akadémia dísze és java tiszteleti tagsága által, meg vagyok győződve, tetemes öregbedését látandja, ezért a legmelegbben ajánlom megválasztását.

A II. OSZTÁLY A) ALOSZTÁLYÁBA.

BEÖTHY ÁKOS országgyűlési képviselőt *levelező* tagnak ajánlja **Concha Győző** r. tag. — A nagytanultságú képviselő a mult évben „A magyar államiság fejlődése, küzdelmei“ I. rész. 895 l. című politikai tanulmányával örvendeztette meg az irodalmi világot. E tény, hogy az országlással foglalkozó férfiak szükségét látják, mint a régiebb időkben, működésüket irodalmilag is támogatni, a tudomány forrásaihoz fordulni, nemzeti életünk egyenletes folyása érdekében igen örvendetes, mert a kölcsönhatást mutatja, melyet a nemzet buvárló, bíráló és cselekvő erői egymásra gyakorolnak, de a tudomány külön érdeke szempontjából is elismerést kíván. Beöthy Ákos fennebbi publicistikai művével ily elismerésre kiváló érdemet szerzett. Beöthy Ákos, a mint Mazade egyszer a publicistáról mondta, „a nélkül, hogy kizárólag történetíró vagy bölcselelő lenne, igen gyakran egyik úgy mint másik“, a történész visszatekintő pillantásával s a gondolkodó hazafi jós érzületével nézi nemzete életét. Munkája bece a tudománynak és szépirodalomnak abban a gondos, átfogó fölhasználásában rejlik, a melylyel a nemzeti élet erejének mindennemű eszközeit kutatja. A történelemnek a jogi, a hadászati, a közgazdasági tudománynak, a vallás- és bölcseletnek, a költészetnek, a nemzetközi viszonylatoknak folytonos szemmeltartásával kíséri a századok viharai között majd fényesen érvényesülő, majd a létért küzdő lénynek, nemzetének életföltételeit s őket mindig a magyar érzelmi világának fokmérőjével mérlegeli. De ugyanakkor beléhelyezi nemzetét az európai nemzeteknek egymást kölcsönösen

átható élete, azoknak a létért, vagy a fölényért folytatott versenye középebe mint egyik tényezőt, s kiemeli az érthetetlen elszigeteltségből, a hová nem egy történészünk vagy publicistánk rövidlátása által jutott. A nemzet életére gyakorolt s tőle kiindult hatásoknak folytonos szemeltartása, a hasonzerűségek, melyeket más nemzetek életében a nemzet sorsához talál, teszik e minden ízében magyaros munkát egyszersmind oly általános érdekűvé. Ha személyek, tényezők megítélésében nem is mindig ment az elfogultságtól, egészben véve nemzetközi, alkotmányi, szociális értékelései épp oly figyelemre méltók, mint tudáskészletének bősége. A maga egészében mély tudományos alapjaival, öserejű hazafiárszével előbbre vitte a hazai publicistikát s annak magasztos czélját: oktatni és lelkesíteni, egyaránt eléri. A legmelegebben ajánlom Beöthy Ákost levelező tagul.

GELLÉRI MÓR orsz. iparegyesületi igazgatót *levelező* tagnak ajánlja **Matlekovics Sándor** I. tag. — Az Akadémia II. osztályának levelező tagjául való megválasztásra ajánlom Gelléri Mórt, az orsz. iparegyesület igazgatóját. Ajánlásom megokolása gyanánt Szinnyi József „Magyar írók“ czímű műve nyomán, csak egy-két újabb adattal kiegészítve, a következőkben ismertetem irodalmi működését. Munkái: 1. *A nők munkaköre*. Szeged, 1876. (második kiadás 1879.). 2. *A szegedi magyar országos ipar-, termény- és állatkiállítás név- és tárgymutatója*. U. ott, 1876. 3. *Az 1876. évi magyar országos ipar-, termény- és állatkiállítás emlékkönyve*. U. ott, 1876. 4. *Iparos-naptár*. Budapest, 1876—78-ra. 5. *A magyarországi iparos-íjűségi egyesületek 1877. május 20—22-én Veszprémben tartott első vándorgyűlésének és az ezzel kapcsolatos munkakiállítás emlékkönyve*. Szeged, 1877. 6. *A magyarországi iparos-íjűségi egyletek 1876. június 9., 10. és 11. napjain Békés-Csabán tartott II. vándorgyűlés és munkakiállítás emlékkönyve*. U. ott, 1878. 7. *A második országos iparos-gyűlés (1879. május 31-től június 1-ig) emlékkönyve*. Budapest, 1879. 8. *A nőiparegylet jelentései*. U. ott, 1880. és 1881—84-ig. 9. *Az országos iparegylet évi jelentései*, U. ott, 1880., 1881. és a következő években is. 10. *Mágnás és iparos*. Alkalmi üdvözllet a fővárosi iparoskör új tiszteletbeli tagjai tiszteletére. U. ott, 1880. (Második kiadás u. ott, 1886.). 11. *Az iparügy napi kérdései*. U. ott, 1880. 12. *Az ipar*. U. ott, 1880. 13. *A szabadkőművesség és az ipar*. U. ott, 1880. 14. *Országos nőiparkiallítás név- és tárgymutatója*. U. ott, 1881. 15. *Országos nőiparkiallítás czéla és tendenciája*. U. ott, 1881. (Különlenyomat a Nemzeti Nőnevelésből). 16. *Jelentés az országos nőiparkiallításról*. A földművelésügyi, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszter megbízásából. U. ott, 1881. 17. *Az 1882. évi országos*

bajor kiállítás szervezete. U. ott, 1882. 18. *Oroszország ipara.* Vázlatok az 1882. orosz nemzeti kiállítás alkalmából. U. ott, 1881. 19. *A Könyves Kálmán-páholy tíz évi főnnállásának ünnepe* (1882). 20. *A magyar házi ipar jövő iránya.* Budapest, 1883. (pályadíjjal koszorúzott munka). 21. *Az orosz házi ipar.* Az 1883. január 8-án tartott szakosztály ülésén felolvasva. U. ott, 1888. 22. *A fővárosi iparosok köre tíz évi működése.* 1873—1883. U. ott, 1883. 23. *A brüsszeli kereskedelmi múzeum, különös tekintettel egy Budapesten létesítendő keleti kiviteli múzeumra.* U. ott, 1884. 24. *Gróf Zichy Jenő élet- és jellemrajza.* U. ott, 1884. 25. *Ipariskolai olvasókönyv.* U. ott, 1885. (Második kiadás u. ott, 1886., dr. Emericzyvel és Péterffy Józseffel). 26. *A kiállítások története, fejlődése és jövőbeli rendszerezítése.* U. ott, 1885. 27. *Budapest a kiállítás alatt.* Fővárosi kalauz és tájékoztató Számos képpel. (Ism. Budapesti Szemle XLII.). U. ott, 1885. 28. *Kiállítási Kalauz.* U. ott, 1885. (Balogh Vilmossal és Toldy Ferenczcel együtt). 29. *Ipari és kereskedelmi növények termelése.* U. ott, 1885. 30. *A munkakiállítás katalogusa.* U. ott, 1885. 31. *Kiállítási naptár 1885-re.* U. ott. 32. *Kiállítási emléknaptár 1885-re.* U. ott. 33. *Iparosok naptára 1886-ra.* U. ott (1887- és 1888-ra Iparosok Évkönyve és Naptára címmel). 34. *Az 1885-iki budapesti országos általános kiállítás munkakiállításának* (II. pótkiállítás, július 1-től aug. 10-ig) *katalogusa.* U. ott, 1885. 35. *Az új (1884.) ipartörvény.* U. ott, 1885. 36. *A magyar ipar úttörői.* Élet- és jellemrajzok a magyar iparos-ifjúság buzdítására. U. ott, 1887. 37. *Ipariskolai olvasókönyv.* U. ott, 1887. Két kötet. 38. *A kivitel és külkereskedelem rendszeres fejlesztése.* A kereskedelmi múzeumok terjedésével kapcsolatos legújabb mozgalmak. U. ott, 1887. (Különlenyomat a Nemzetgazdasági Szemléből). 39. *Az országos iparegyesület kirándulása Bécsbe.* U. ott, 1888. 40. *Szabadkőművesi reformok, a külföldi szabadkőművességben fölmerült reformeszmék és javaslatok vázlatos ismertetése.* U. ott, 1889. 41. *A betegségleyezési törvény és az arra vonatkozó rendelt magyarázata.* U. ott, 1892. 42. *Ötven év a magyar ipar történetéből.* U. ott, 1892. 43. *Az országos iparegyesület félszázados jubileuma.* U. ott, 1893. — Az ezredéves kiállítás alatt több, hazai közállapotainkat tájékoztató füzetet írt és pedig: 44. *Magyarország a millennium alatt* (négy nyelven). 45. *Magyar Millennium* (négy nyelven). 1900-ban jelent meg: 46. *Harcz a munkanélküliség ellen* című műve és névtelenül 47. *Hogyan szervezzük a Munkás-Otthont* című röpirata. — Szerkesztette a Szünórát 1872. márcz., aug. (6. szám), a Heti Postát 1872-ben, a Kézműiparosok Lapját 1874. január 1-től 1875. decz. 15-ig Budapesten, az Alföldi Iparlapot 1875—1878-ban és a Tisza-Virágot (1874. május 31-én, ünnepi szám) Szegeden, a Szegedi

Néplapot 1878. január—szeptember, a Magyar Ipar- és Kereskedelmi Lapot 1879. február 16-tól április 24-ig és 1880 elején Budapesten (magyar és német szöveggel), a Magyar Iparosok Lapját 1879-ben (27 szám) és 1880. márczius 27-ig (13 szám), a Világosságot (szabadkőművesi lap) 1881. márczius 1-től 1884. február 28-ig (Fekete Ignáczzal), a Hajnalt (szabadkőművesi lap) 1887—88-ban (Aigner Lajossal) és szerkeszti a Nagypáholy hivatalos lapját, a Keletet, melynek fordítása Orient czímen szintén megjelenik 1890. január óta Budapesten. A Magyar Iparnak, az országos ipar-egyesület lapjának 1880. április óta főmunkatársa, 1887 óta pedig szerkesztője. A Pallas Nagy Lexikonában az ipar- és szabadkőművesi cikkeket írja. Hasonlóképen több fontos cikklet és tanulmányt írt a Közgazdasági Lexikonba. — Végül megemlítendő, hogy a napi sajtónak is állandó munkása. Az „Egyetértés”-nek 1879-től 1895-ig állandó belső dolgozótársa volt, a Magyar Hirlapnak 1895-ben és 1896-ban és 1901 óta rendes cikkírója. — De ezenfelül számos hazai irodalmi és tudományos lapnak volt szakmájában munkatársa és az ma is.

Dr. MANDELLO GYULA pozsonyi jogakadémiai tanárt *levelező* tagnak ajánlják Kautz Gyula, Láng Lajos rendes és Vargha Gyula levelező tagok. — A II. osztály társadalomtudományi alosztályában betöltésre váró levelező tagsági helyek egyikére ajánljuk dr. Mandello Gyula urat, a pozsonyi jogakadémia fiatal tudós tanárát. Háta mögött már is oly szép irodalmi működés van, hogy megválasztása nem előlegezett bizalom, hanem a valódi érdemek elismerése lenne; de viszont ifjúi erejének teljessége, párosulva az ismeretek gazdagságával s a határt alig ismerő tettvágygyal, biztos zálogául tekinthető annak, hogy eddigi munkásságának eredménye még csak a kezdet s Akadémiának a jövőben fíradhatatlan tagot fog nyerni benne. Munkáinak ide csatolt jegyzéke már magában bizonyosságot tesz irodalmi működésének gazdagságáról, mutatva, hogy a közgazdasági tudománynak és a szociológiának mily széles mezejét öleli fel. Nagy készültsége fölemeli őt arra a magasabb álláspontra, hol általánosabb, egyetemesebb áttekintés nyílik, kutató elméje pedig behat az apró részletekbe is. A Magyar Tudományos Akadémiában legutóbb felolvasott értekezése, mely Pozsony város régi ár- és munkabér-statisztikai adatainak végtelenül gazdag kincsesbányáját tárta fel, bizonyára meggyőzte a tekintetes Akadémia tisztelt tagjait, hogy Mandello Gyula mily hivatott munkása a szaktudománynak. — Mandello Gyula irodalmi működése 1880-tól 1901-ig. I. Önálló művek és értekezések: *Staatliches Schankgefälle in Ungarn*. Finanz-Archiv. Stuttgart, 1888. — *A népesedéstan egy újabb irányáról*. Budapesti Szemle. Budapest, 1890. — *Valutánk rendezése*. Nemzet-

gazdasági Szemle. Budapest, 1890. — *Újabb irodalom az alkoholismusról.* Nemzetgazdasági Szemle. Budapest, 1890. — *Az ipari kartellekről.* Budapest, 1891. — *Kartellstatisztika a legújabb évekből.* Nemzetgazdasági Szemle. Budapest, 1891. — *A valuta-változtatás jogi jelentőségéről.* Felolvastott a M. Tud. Akadémia II. oszt. ülésén. Budapest, 1891. — *Le mouvement social en Hongrie.* Revue internationale de sociologie. Paris, 1894. — *Conciliation et arbitrage industriels en Hongrie.* Anvers, 1894. — *Currency Reform in Austria-Hungary.* Bulletin international de Statistique. Roma, 1894. — *Report on the Hungarian Labour Question.* Extract of MSS. Royal Commission on Labour. Vol. XI. London, 1894. — *A tőzsdeadó.* Budapest, 1894. — *Anglia királyi igazságszolgáltatása a XI—XIV. században.* Budapest, 1895. — *Importance sociologique des agglomérations.* Annales de l'Institut international de sociologie. Paris, 1895. — *Stock Exchange Taxation.* Paper read before the British Association for the advancement of sciences at Oxford. Reports, 1895. — *Sociologia és Természettudomány.* Budapesti Szemle és a Természettudósok vándorgyűlésének közleményei. Budapest, 1896. — *Die volkswirtschaftliche Literatur Ungarns im Jahre 1896.* Jahrbuch der Internationalen Vereinigung für vergleichende Rechtswissenschaft und Volkswirtschaftslehre. Berlin, 1897. — *Index a Közgazdasági Tudományhoz.* Közgazdasági Ismeretek Tára. Budapest, 1897. — *Érték és ár.* Különlenyomat a Közgazdasági Lexikonból. Budapest, 1898. — *Vámpolitikánk.* A magyar vámtarifa ügyében tartott szakértekezlet naplója 88. old. Budapest, 1898. — *A telepítésről.* A telepítési szakértekezlet jegyzőkönyve 103., 272., 443. old. Budapest, 1900. — *Ipari forradalom.* Különlenyomat a Közgazdasági Lexikonból. Budapest, 1900. — *Társadalmi múzeum és munkásstatisztika.* Budapesti Szemle, 1900. — *Munkásvédelem.* Különlenyomat a Közgazdasági Lexikonból. Budapest, 1901. — *Társadalomgazdaságtan.* Különlenyomat a Közgazdasági Lexikonból. Budapest, 1901. — *Mezőgazdasági munkabér-statisztika.* Közgazdasági Szemle, 1902. — *La statistique de salaires agricoles.* Bull. de l'Inst. int. de stat. 1900. — *Középkori munkabérek.* Felolv. a M. Tud. Akad. 1902. febr. 10-iki ülésén. — *Helyiérdekű vasutaink.* Emlékirat. 1902. — II. Nagyobb czikkek és cikksorozatok: *Der Zonentarif.* Pester Lloyd. Budapest, 1889. — *Heimstätten.* Pester Lloyd. Budapest, 1891. — *Der Schweizerische Zolltarif.* Cikksorozat. Pester Lloyd. Budapest, 1891. — *Findelhäuser.* Pester Lloyd. Budapest, 1892. — *Bestimmung der Werthrelation beim Übergange zur Geldwährung.* Cikksorozat. Pester Lloyd. Budapest, 1892—1893. — *Die Silberfrage in den Vereinigten Staaten.* Cikksorozat. Pester Lloyd. Budapest, 1893. — *Weltausstellung Chicago.* Cikksorozat. Pester Lloyd. Budapest, 1893. — *Arbeits-*

ämter. Czikk sorozat. Pester Lloyd. Budapest, 1894. — *Valuta-reformunk*. Nemzet. Budapest, 1898. — *Socialmuseum und Arbeitsstatistik*. Pester Lloyd. Budapest, 1899. — *Physiokraták*. Közgazdasági Lexikon. III. kötet. 226—227. old. — *Farkas Jenő* †. Közgazdasági Szemle. 1900. 320—321. old. — Ezenkívül több kisebb czikk a Közgazdasági Lexikon I. és II. kötetében. — III. Ismertetések. Walther Lotz: *Die Währungsfrage in Österreich-Ungarn*. Czikk. Pester Lloyd, 1889. — *Archiv für sociale Gesetzgebung und Statistik*. Pester Lloyd, 1889. — J. Gruber: *Statistische Beiträge zur Frage der Währung der österreichisch-ungarischen Monarchie*. Pester Lloyd, 1890. — L. Felix: *Währungsstudien mit besonderer Rücksicht auf Österreich-Ungarn*. Pester Lloyd, 1890. — A. S. v. Waltershausen: *Der socialismus in den Vereinigten Staaten von Nordamerika*. Pester Lloyd, 1891. — O. Haupt: *La hausse de l'argent et l'emprunt indien 4½/20 en roupies*. Közgazdasági Szemle, 1891. — Funk: *Entwurf zur Regulierung der Valuta in Österreich*. Budapesti Szemle, 1891. — *Le Monde économique*. Közgazdasági Szemle, 1891. — Földes Béla: *Társadalmi gazdaságtan*. Budapesti Szemle, 1893. — Somogyi: *A munkásosztalék*. Pester Lloyd, 1894. — Somogyi Manó: *A munkásosztalék*. Közgazdasági és Közigazgatási Szemle, 1894. — *Bulletin de l'Office du travail*. Közgazdasági és Közigazgatási Szemle, 1894. — Martin: *The multiplication of the unfit. Humanitarian*. London, 1896. — Joseph Stammhammer: *Bibliographie der Socialpolitik*. Közgazdasági Szemle, 1897. — Bálint Imre: *Gazdasági politikánk múltja és jövője*. Budapesti Szemle, 1899. — Károlyi Sándor gróf: *A telepítés kérdéséhez*. Közgazdasági Szemle, 1900., 62—63. old. — *A magyar királyi kormány 1898. évi működéséről és az ország közállapotairól szóló jelentés és statisztikai évkönyv*. Közgazdasági Szemle, 1900. 60—61. old. — *Munkásotthon*. Közgazdasági Szemle, 1900. 60. old. — *Handwörterbuch der Staatswissenschaften. Dictionary of Political Economy*. Közgazdasági Szemle. 1900. 67. old. és 312—313. old. és 1901. 51—56. old. — Székely Sámuel: *Politikai és közgazdasági évkönyv*. Közgazdasági Szemle, 1900. 62. old. — *Foglalkozó műhely*. Közgazdasági Szemle, 1900. 58—59. old. — *£ 40.000,000 Mr. Carnegie's Conundrum*. Közgazdasági Szemle, 1900. 64. old. — Georges Michel: *Léon Say sa vie, ses oeuvres*. Közgazdasági Szemle, 1900. — Kalkmann: *Die Entwertung der österreichischen Valuta im Jahre 1893 und ihre Ursachen*. Közgazdasági Szemle, 1900. 68—69. old. — 1. Labour department: *First annual abstract of foreign labour statistics 1898—1899*. London, 1899. — 2. Labour department: *Report on the strikes and lock-outs of 1898*. London, 1899. — 3. Arbeitsstatistisches Amt im k. k. Handelsministerium: *Die Arbeitseinstellungen und Aussperrungen in Oesterreich*

während des Jahres 1898. Beilage zur Statistischen Monatschrift, N. F. IV. Wien, 1899. — 4. Commissioner of labour: *XIII. annual report 1898*. Hand an machine labor I, II. Washington, 1899. — 5. Bureau of labor statistics of the state of New-York: *XVI. annual report 1898*. New-York, 1899. — 6. Office du travail de Belgique: *Annuaire de la législation du travail pour 1898*. Bruxelles, 1899. — 7. Office du travail de Belgique: *Les industries à domicile en Belgique*. Vol. I. Bruxelles, 1899. — 8. Office du travail: *Les associations professionnelles ouvrières. Tome I*. Paris, 1899. — 9. Office du travail: *Saisie arrêt sur les salaires*. Paris, 1899. Közgazdasági Szemle, 1900. 223—228. old. — Julius Wolf: *Bemerkungen über Verhältnissé der Landwirtschaft im zwanzigsten Jahrhundert*. Közgazdasági Szemle, 1900. 154—156. old. — Labour Department: *Report on Trade Unions in 1898*. Közgazdasági Szemle, 1900. — *Termelési statisztika*. Közgazdasági Szemle, 1900. 389—393. old. — *Villamos kisipari műhelytelep*. Közgazdasági Szemle, 1900. 393—394. old. — M. G. Mulhall: *Forty years of british trade*. Közgazdasági Szemle, 1900. 396—397. old. — Office du travail: *Bases statistique de l'assurance contre les accidens*. Közgazdasági Szemle, 1900. 400 oldal. — *Magyar socialistikus irodalom* (1899-iki bibliographia). Közgazdasági Szemle, 1900. 77—78. old. — Félégyházy-Lendvay: *Tőzsdei értékpapírok*. II. kötet. Budapest, 1900. Közgazdasági Szemle, 1900. 318. old. — Franklin H. Giddings: *Democracy and Empire with studies of their psychological economic and moral foundations*. New-York, 1900. Közgazdasági Szemle, 1908. 479. old. — Joseph Stammhammer: *Bibliographie des Socialismus und Communismus*. Band II. Jena, 1900. Közgazdasági Szemle, 1900. 77. old. — Labour Department: *Report on trade Unions in 1898*. London, 1899. Közgazdasági Szemle, 1900. 70—71. old. — W. Kulemann: *Darstellung der Gewerkschaftsbewegung, gewerkschaftlichen Organisation der Arbeiter und Arbeitsgeber aller Länder*. Jena, 1900. Közgazdasági Szemle, 1900. 71. old. — Georg Evert: *Der Arbeiterschutz und seine Entwicklung im XIX. Jahrhundert*. Berlin, 1899. Közgazdasági Szemle, 1900. 69. old. — Reginald Meyne: *Der Discout*. Jena, 1899. Közgazdasági Szemle, 1900. 68. old. — J. Conrad: *Grundriss zum Studium der politischen Oekonomie. III. Finanzwissenschaft*. Jena, 1899. Közgazdasági Szemle, 1900. 68. old. — Georges Michel: *Léon Say, sa vie, ses oeuvres*. Paris, 1899. Közgazdasági Szemle, 1900. 66. old. — M. Tugan Baranowsky: *Geschichte der russischen Fabrik*. Berlin, 1900. Közgazdasági Szemle, 1900. — Abr. Eleutheropulos: *Die Philosophie und die Lebensauffassung des Griechenthums aus Grund der gesellschaftlichen Zustände*. Berlin, 1900. Közgazdasági Szemle, 66. old. — *Mezőgazdasági munkabérek Magyarországon 1898-ban*. Buda-

pest, 1900. Közgazdasági Szemle, 1901. 139—141. old. *A m. kir. kormány 1899. évi működéséről és az ország közállapotáról szóló jelentés és statisztikai évkönyv.* Budapest, 1900. Közgazdasági Szemle, 1901. 54—55. old. — 1. Board of trade. Labour Department: *Report on trade unions in 1899.* London, 1900. — 2. Board of trade. Labour Department: *Report on changes in rates of wages and hours of labours in 1899.* London, 1900. — 3. Board of trade. Labour Department: *Report on standard time rates of wages in 1900.* London, 1900. — 4. Board of trade. Labour Department: *Report on standard piece rates of wages and sliding scales in 1900.* London, 1900. — 5. Board of trade. Labour Department: *Report on the strikes and lockouts of 1899.* London, 1900. — 6. Board of trade. Labour Department: *Wages and earnings of agricultural labourers in the United Kingdom.* London, 1900. — 7. Board of labor statistics of the State of New-York: *Seventeenth annual report 1900.* Albany, 1900. — 8. Comissioner of labor: *Fourteenth annual report 1899. Water, gas and electric-light plants under private and municipal ownership.* Washington, 1900. — 9. Direction du travail: *Repartition des forces motrices à vapeur et hydrauliques en 1900.* I. Moteurs à vapeur. Paris, 1900. — 10. Direction du travail: *Statistique des greves et des recours à la conciliation et à l'arbitrage. Survenus pendant l'année 1899.* Paris, 1900. Közgazdasági Szemle, 1901. 141—145. old. — *A magyar korona országainak mezőgazdasági statisztikája.* V. köt. Végeredmények. Budapest, 1900. Közgazdasági Szemle, 1901. 55. old. — *Társadalomtudományi Akadémia Angliában.* Közgazdasági Szemle, 1902. — *Szabad áruink.* Közgazdasági Szemle, 1902. — Ezenkívül több ismeretetés és jelentés a „Magyar Közgazdasági Társaság Értesítőjében“ (szerkesztik Mandello Gyula és Ráth Zoltán), I. Közgazdasági Szemle 1895—1899. évfolyamait.

Dr. PEKÁR KÁROLY lőcsei m. kir. főreáliskolai tanárt levelező tagnak ajánlják Pauer Imre r. és Alexander Bernát I. tagok. — Alulírottak tisztelettel ajánljuk dr. Pekár Károlyt levelező tagul a M. Tud. Akadémia II. osztályának A) alosztályába. Dr. Pekár Károly főműve *Positiv aesthetika*, mely 1897-ben jelent meg és 1898-ban a Marczibányi-jutalomban részesült. A munka érdeméről akkor részletesebben szóltunk, azóta kedvező véleményünk nemcsak nem csökkent, hanem a mű irodalmi hatásából is láttuk, hogy érdemes munkát jutalmaztunk meg. Az a reményünk is teljeseedett, melyet dr. Pekár Károly további működéséhez fűztünk. Dr. Pekár, mint az Athenaeumban megjelent számos kisebb-nagyobb dolgozataiból kitűnik, philosophiai irodalmunk igen tevékeny munkása, ki főleg a lélektan és aesthetika terén

eleven érzékkel és szakavatottan tájékoztatja közönségünket a külföldi mozgalmakról. Szorgalmas, tehetséges és tudós képviselője annak az irányzatnak, mely a lelki jelenségeknek az élettaniakkal való kapcsolatát behatóan tanulmányozza. Megérdemli, hogy eddigi munkásságát megjutalmazzuk és munkaerejét Akadémiánk számára is megnyerjük, mely a philosophiai szakembereknek különben sincsen bővíben.

Dr. REINER JÁNOS budapesti egyetemi magántanár *levelező* tagnak ajánja Kautz Gyula r. tag. — Szemben az idei tagválasztásokkal, a tisztelettel alulirott bátorkodik a második osztály, illetőleg a társadalmi tudományok alosztályába *levelező* tagul dr. Reiner János, egyetemi magántanárt megválasztásra ajánlani. — Dr. Reiner úr évek hosszabb során át mint kiváló jogtudományi író, és mint m. tanár tette magát ismeretessé. Szakbeli irodalmi munkássága majdnem az egész jogtudományi körre terjed ki; kiválóan a hazai magánjogot, meg a kánonjogot művelte és műveli sikerrel és jó eredménnyel. Úgy ezen dolgozatában, mint több magyar és külföldi folyóiratokban és szak-lexikonokban közzétett „Értekezései-“ és cikkeiben alapos tanulmányt, beható és széles szakkészültséget, szorgalmat és tudományához teljes odaadást tanúsít; úgy, hogy joggal sorolható azon fiatalabb tudósaink közé, a kik Akadémiánknak dicsőre fognának válni. — Dr. Reiner János budapesti egyetemi magántanár, államtudományi államvizsga-bizottság és az ügyvédvizsgáló bizottság tagjának irodalmi dolgozatai: 1. *Die Besetzung d. Bisthümer in Ungarn in historischer Entwicklung bis zur Gegenwart.* Archiv. f. kath. Kirchenrecht 1888. máj.-jun. füzet. — 2. *Gyulafehérvár városa levéltárából.* Történelmi Tár. 1889. okt.-decz. füzet. — 3. *Az egyházjogi irodalom köréből.* Kann das blosse Studium d. Staatskirchenrechtes als Ersatz für das des Kirchenrechtes dienen? Das Stifterrecht d. morgenländischen Kirche. Die rechtliche Natur d. Tridentiner Matrimonial. Decrets. Jogtudományi Közlöny. 1889. 8. sz. — 4. *A birtok feldarabolásának befolyása a dologikegyúri jogra.* Jogi Szemle. 1889. Mutatványszám. — 5. *A házassági elválás Magyarországon és az ország erdélyi részeiben.* Birálat. Jogtudományi Közlöny. 1890. 19. sz. — 6. *A házassági elválás joga Magyarországon, szerzőjének válaszára.* Jogt. Közlöny 1890. 26. sz. — 7. *A kegyúri jogról.* Ügyvédek Lapja. 1890. 38. sz. — 8. *A holtkézi törvény (lex amortisationis) Magyarországon.* Birálat. Jogt. Közlöny. 1891. 19. sz. — 9. *Kényszeríthető-e a rabbi vagy rabbi helyettes a házasságkötésnél való közreműködésre.* Jogtudományi Közlöny. 1891. 26. sz. — 10. *A névhez való jog.* Jogi Szemle. 1891. 8. és 9. sz. — 11. *Szemle az egyházjogi irodalom köréből.* (Evan-

gelische Trauung ihre geschichtliche Entwicklung und gegenwärtige Bedeutung). Jegt. Közlöny. 1891. 45. sz. — 12. *A főpapi kinevezések ellenjegyzésének joga*. Jegtud. Közlöny. 1891. 48. sz. — 13. *Szemle az egyházjogi irodalom köréből.* (Obligatorische Civilehe und kath. Kirche.) Jegtud. Közlöny. 1892. 1. sz. — 14. *Szemle az egyházjogi irodalom köréből.* (Handbuch d. Kirchenrechtes v. Scherer.) Jegtud. Közlöny. 1892. 12. és 15. sz. — 15. *A jáász-kunok özvegyi és hitvestársi öröklése és özvegyi joga.* Jogi Szemle. 1892. 14. és 15. sz. — 16. *Szabályrendelet és egyleti alapszabály.* Ügyvédek Lapja. 1893. 13. sz. — 17. *A vegyes házassági válóperekről szóló 1868. évi 48. t.-cz.* Jegt. Közlöny. 1893. 19. és 20. sz. — 18. *Az utólagos házasság általi törvényesítés.* Jogi Szemle. 1893. 4., 5. és 6. sz. (Külön lenyomatban is.) — 19. *Szemle az egyházjogi irodalom köréből.* (Geschichte d. canonischen Eherechtes bis zum Verfall d. Glossenliteratur.) Jegtud. Közlöny. 1893. 34. sz. — 20. *A házassági együttélés joga és kötelessége.* Ügyvédek Lapja. 1894. 6. sz. — 21. *A bizományi viszony jogi természete.* Jegtud. Közlöny. 1894. 25. és 27. sz. — *A jogtörténelem és kutatási módszerei.* Jegtud. Közlöny. 1894. 47., 48., 49. és 50. sz. (Megjelent külön lenyomatban is.) — 23. *Szemle a jogtörténelmi és egyházjogi irodalom köréből.* Jegt. Közlöny 1895. 5. sz. — 24. *A felszentelési czím az érvényben levő jog szerint.* Hittudományi Folyóirat. 1895. IV. füzet. (Megjelent külön lenyomatban is.) — 25. *A tulajdonközösség megszüntetése iránti per feljegyezhető-e a telekkönyvben?* Polgári Törvénykezés. 1896. 21. sz. — 26. *Egyházi szervezet.* Az ezredéves magyar állam és népe cz. folyóiratban. Budapest. 1896. — 27. *Magyar magánjog.* Irta Zlinszky Imre. Teljesen átdolgozva s új részekkel kiegészítve. VI. kiadásként. Budapest, 1897. — 28. *Kirche und Kirchengenossenschaften in Ungarn.* Az Ulbrich és Milcher által szerkesztett Oesterreichisches Staatswörterbuchban. (Megjelent külön lenyomatban is.) — 29. *Nagy Ferencz. Magyar kereskedelmi jog és tengerjog* megbeszélése a Goldschmidt-féle Zeitschrift für das 9. Handelsrecht 1897. évi 46. köt.-ben. — 30. *Ungarisches Privatrecht.* Az Oesterreichisches Rechtslexikonban. Prága, 1898. — 21. *Magyar magánjog.* Irta Zlinszky. Ujra dolgozva VII. kiadásként. Budapest, 1899. — 32. *Jogi dolgozatok.* Budapest, 1898. — 33. *A szerződésen kívüli kártérítési kötelmek.* A Fodor A. által szerkesztett Magyar magánjog III. köt.-ben; s külön önállóan is megjelent. Budapest, 1898. — 34. *A Concordatumról.* A Hittudományi Folyóiratban s külön lenyomatban is megjelent. Budapest, 1898. — 35. *Az egyházjog fogalma.* A Hittudományi Folyóiratban s külön lenyomatban is megjelent. Budapest, 1899. — 36. *Az egyházi személyek utáni örökösödési jog Magyarországon.* Budapest, 1900. s II. kiadásban 1901. — 37. *Ehegerichtsbarkeit*

der k. u. k. Consularämter. Irta Avigo Frans. Megbeszélés. Jogt. Közlöny. 1901. 21. sz. — 38. Zlinszky-Reiner. *Magyar magánjog*, VIII. kiadásként. Budapest, 1901. — 39. *Az egyházi személyek utáni örökösödés*. A Fodor A. által szerkesztett Magyar magánjog V. köt.-ben. — Közelebről megjelenik: 40. *Magyar házassági jog*. — 41. Ezeken kívül a *Pallas Nagy Lexikonban*, a *Magyar Jogi Lexikonban* s folyóiratokban megjelent czikkek. — **UGYANÓT** ajánlja Tóth Lőrincz r. tag. Alúlírott tisztelettel ajánlja, most már harmadízben, az Akadémia II-ik osztályának A) úgymint bölcsészeti és társadalmi tudományi (illetőleg jogtudományi) alosztályának üresedésben levő, számszerint 4 levelező tagsági helyei egyikére dr. Reiner János kir. egyetemi magántanárt, s az államtudományi állami vizsgáló bizottság, s az ügyvédi vizsgáló bizottmány tagját, az előbbi ajánlásban felszámolt s megnevezett tömeges és nagybecsű irodalmi dolgozatai alapján. Ismételt ajánlásom, melyben hivatkozom a tavalyi (1901-ik évi) tagajánlások II. oszt. A) alosztály 13-ik lapján kezdődő és a 14—15-ik lapokon folytatott bővebb indokolásomra, bizonyítja, mily érdemesnek és értékesnek találom az ajánlott tudós, fáradhatatlan munkásságú, folyton előre haladó, és most már 40 számra szaporodott jogtudományi, részint önálló és nagy kiterjedésű és a tanuló ifúságra nézve igen nagybecsű működését. — Mélyen meg vagyok győződve, hogy az Akadémia az ajánlott ritka szorgalmú és alaposágú íróban, különösen bírálati és véleményadásokban nyilatkozó belső munkássága körében oly erőt fog tagjai sorába megnyerni, ki ott szükségét pótol és gyümölcsöző szerepre van hivatva.

Dr. THIRRING GUSZTÁV fővárosi statisztikai hivatali aligazgatót *levelező* tagnak ajánlják Láng Lajos r. és Kőrösy József l. tagok. — Tisztelettel alúlírottak ezennel ismételten ajánlják akadémiai tagságra dr. Thirring Gusztáv urat, a fővárosi statisztikai hivatal aligazgatóját, egyetemi magántanárt. — Nem akarván ismételn, a mit (ajánlottunk tudományos működéséről, a földrajz, statisztika és az anthropologia terén kifejtett épp oly terjedelmes, mint nagybecsű és külföldön is általán elismert irodalmi munkásságáról az eddigi ajánlatok alkalmával már több ízben elmondottunk volt, szorítkozunk annak kijelentésére, hogy benső meggyőződésünk szerint a II. osztály dr. Thirring Gusztáv megválasztása által kiválóan képzett tagot nyerne.

A II. OSZTÁLY B) ALOSZTÁLYÁBA.

ANGYAL DÁVID egyetemi magántanárt levelező tagnak ajánlják Csánki Dezső rendes és Nagy Gyula levelező tagok. — Angyal Dávid 1879 óta, tehát már huszonharmadik éve buzgó munkása a magyar történettudománynak. Tárgyait az újabbkori történelem köréből meríti, melynek terén változatos sorrendben követik egymást önálló nagyobb művei, tanulmányai, közlései, könyvismertetései és bírálatai, kútfőtanulmányai, kiadásai, fordításai stb. Munkálkodását egyaránt jellemzi a kiadott és levéltári kútforrások szorgalmas és lelkiismeretes használata, magasabb szempontokra és a történeti igazságra való komoly törekvés; logikus conceptio és előkelő irodalmi forma. Műveiben történelmi alakok, politikai vagy katonai vezérférfiak, írók, valamint politikai irányok és eszmék kritikai méltatása, jellemzése, nem ritkán új világitásba helyezése mindenütt nyomon követhető. E tekintetben különösen essayszerű tanulmányai, könyvismertetései és összefoglaló dolgozatai válnak ki. Első nagyobb önálló műve Thököly Imre életrajza, 2 kötetben. (1888. 1889.) E bő levéltári kutatáson épült élet- és jellemrajz kitűnő korrajz is egyszersmind. A történelmi események hosszú sorát tisztázza s különösen az 1672—77-ig terjedő korszakot s a Leopoldinum Diploma történetét helyezi új világitásba. Másik nagy munkája Magyarország története II. Mátyás trónraléptétől, III. Ferdinánd haláláig. (A millenniumi történet VI-ik kötete.) E mű szintén terjedelmes levéltári kutatások eredménye, s főleg az 1609., 1613. és 1618. évi országgyűlések történetét tárgyalja első forrásokból. Behatóan s nagyrészt új szempontok szerint ismerteti II. Mátyás korát s egységes jellemzésben mutatja be Bethlen Gábor, valamint a két Rákóczy György politikáját. Az országgyűlések tárgyalásai kapcsán mindenütt megvilágítani törekszik a felekezeti és közgazdasági állapotokat is. Legújabbban Erdély politikai érintkezése Angliával a mohácsi vésztől a szatmári békéig cím alatt a magyar állami levéltár, a British Muzeum kéziratai s a nagy nyomtatott irodalom felhasználásával irodalmunkban először fejtette ki (a Századokban, majd az Olesó Könyvtárban) e rejtett és nagyérdekű politikai viszony történetét. Irodalmi munkásságának sokoldalúságát tüntetik fel okirat közlései, fordításai (különösen angolból) tankönyvei s irodalomtörténeti dolgozatai és kiadásai is, melyek közül Kölcsey, Kisfaludy Sándor és Péterfy Jenő összes munkáinak jegyzetekkel és bevezetésekkel ellátott pontos kritikai kiadását különösen ki kell emelnünk. Mindezek alapján őszinte meggyőződésünk, hogy Angyal Dávid megválasztásával Akadémiánk buzgó, lelkiismeretes és kiváló képzettségű érdemes tagot nyerne,

a kinek további működésétől méltán remélhet jeles szolgálatokat. Kisebb műveinek könyvészeti jegyzéke a következő: *Tanulmányok*. 1. *Berzsenyi Dániel élete*. (Abafi : Figyelő, 1878.) — 2. *Racine*. (Budapesti Szemle, XVII. köt.) — 3. *I. Lipót kormánya és Magyarország*. (U. o. 1886) — 4. *Gr. Széchenyi István naplói*. (U. o. XLVII. köt.) — 5. *Egy új könyv a porosz állam keletkezése koráról*. (U. o. LXV. köt. 1891.) — 6. *Bánfi Dénes és Béli Pál bukása*. (U. o. LXXV. köt. 1893.) — 7. *Adalék Bőjthi Gáspár művészetkritikájához*. (Századok, 1898.) — 8. *Hibás adatok Bethlen Gábor ifjúságáról* (U. o. 1899.) — 9. *Történetirodalmunk a XVII. században*. (Beöthy Zsolt. képes m. irodalomtörténet.) — 10. *Történetirodalmunk a XVIII. század elején*. (U. o.) — 11. *Levél-irodalmunk a XVII. században*. (U. o.) — 12. *Janssen Hutten Ulrikról*. (Egyet. Philologiai Közlöny, VII. köt.) — *Könyvismertetések, bírálatok*: 1. *Shakspeare minden munkái*. (Budapesti Szemle, XX. köt.) — 2. *Valbert: Hommes et chores du temps présent*. (U. o. XXX. köt.) — 3. Max Müller : *Indien in seiner weltgeschichtlichen Bedeutung*. (U. o. XLIV. köt.) — 4. Hervé Edward : *La crise irlandaise* (U. o. XLVIII. köt.) — 5. Renner : *Türkische Urkunden*. (U. o. LVIII. köt.) — 6. *Kölcsey Ferencz munkái*. (U. o. LVII. köt.) — 7. *Erdélyi országgyűlési emlékek*. XIV., XVII., XXI. köt. (Budapesti Szemle LXII., LXXXI. köt. és Századok 1899.) — 8. Bubics : *Cornaro velencei követ jelentései*. Buda, 1686-iki ostromáról. (Budapesti Szemle LXVII. köt.) — 9. Lorenz O. *Leopold von Ranke*. (U. o. LXVIII. köt.) — 10. Schack : *Joseph Mazzini*. (U. o. LXIX. köt.) — 11. Fronde : *Short studies on great subjects*. (U. o. LXX. köt.) — 12. Hausrath : *Arnold von Brescia*. (U. o. LXXI. köt.) — 13. Mika Sándor : *Weisz Mihály*. (U. o. LXXV. köt.) — 14. Békefi R. *A zirczi, pilisi, pásztói és szent-gothárdi apátságok története*. (U. o.) — 15. Vajda Emil : *A vargyasi Daniel család*. (U. o. LXXIX. köt.) — Acsády : *Két pénzügytört. tanulmány*. (U. o.) — 17. Óváry L. : *La questione daco-romane*. (U. o. LXXX. köt.) — 18. Hüppe S. : *A lengyel alkotmány története*. (U. o. LXXI. köt.) — 19. Jancsó Benedek : *Román politikai és történeti tanulmányok*. (U. o. LXXXII. köt.) — 20. Schönherr : *Corvin János*. (U. o. LXXXIV. köt.) — 21. Huber : *Geschichte Österreichs*. (U. o. LXXXIX. köt.) — 22. Steffen : *England als Weltmacht und Kulturstaat*. (U. o. C. köt.) — 23. Chroust : *Abraham v. Dohnan*. (U. o. XC. köt.) — 24. Károlyi Á. : *M. orszgy. emlékek, X*. (U. o. XCIX. k.) — 25. Lorenz O. : *Lehrbuch der gesammten Genealogie*. (U. o. XCVI. köt.) — 26. Zsilinszky M. : *A m. országgyűlések vallásügyi tárgyalásai*. (U. o. XCIII. köt.) — 27. Vandal : *L'Odyssee d'un ambassadeur*. (U. o. CIII. köt.) — 28. Herman : *Das alte und neue Kronstadt*. (Századok, 1884.) — 29. Lorenz O. : *Die Generationslehre und der Geschichtsunter-*

richt. (U. o. 1892.) — 30. Dézsi L.: *Szenczi Molnár Albert.* (U. o. 1898.) — 31. Barabás S.: *Zinyi M. oklevéltára.* (U. o. 1901.) — Pótlékok a londoni Okmánytár-hoz. (Közlemény a Történelmi Tár 1901. évi folyamában.) — *Fordítások:* 1. Macaulay: *Barére Bertrand.* Angolból. (Olesó könyvtár.) — 2. Lavisse E.: *Európa politikai történetének átnézete.* Francziából. (U. o.) — 3. Paul Janet: *A politikai tudomány története,* III. köt. Budapest, 1892. (A M. Tud. Akadémia könyvkiadó vállalatában) — 4. Bodley: *Franciaország I. köt. fordításának revisiója.* (U. o.) — Ezekén kívül több kisebb tanulmány fordítása angolból, francziából, olaszból, főleg a Budapesti Szemlében és az Olesó könyvtárban.

Dr. MAHLER EDE budapesti egyetemi magántanárt *levelező* tagnak ajánlják **Fejérpataky László** és **Hampel József** rendes tagok. — Dr. Mahler Ede urat, a m. kir. tudományegyetemen a keleti népek történetének magántanárát, a M. Tud. Akadémia II. osztályának B) alosztályába levelező tagul ajánljuk. Dr. Mahler évek hosszú során át behatóan és nagy sikerrel kutatja föl az egyiptomi és assyr történet problémáit és irodalmi működése, ezen szakok művelői sorában tisztelt nevet vívott ki neki. A M. Tud. Akadémia körében is többször értekezett Mahler fontos történeti és chronologiai kérdésekről és a tisztelt Akademiának így módjában volt meggyőződni, hogy érdemes szaktársnak nyújtja az elismerés koszorúját, midőn őt tagjai sorába fogadja. Munkálatainak áttekintését idezárjuk: 1. *A régi egyiptomiak évformái és nagy periodikus időrendszerei* (Magyar Tudományos Akadémia, 1897.). — 2. *Egyptologiai tanulmányok a chronologia köréből* (Magyar Tudományos Akadémia, 1898.). — 3. *II. Ramses, az exodus fáraója* (Magyar Tudományos Akadémia, 1900.). — 4. *Adalékok az egyiptomi nyelvhez* (Magyar Tudományos Akadémia, 1901.). — 5. *A régi népek naptáraitól* (Budapesti Szemle, 1898.). — 6. *Nagy képes világtörténet* (Budapesti Szemle, 1899.). — 7. *Egyptom művészete,* írta Körösi László. Ismertetés (Archaeologiai Értesítő, 1898.). — 8. *A kelet ókori népeinek története,* Maspero műve alapján átdolgozta Fogarassy Albert, átnézte Goldziher Ignác. Ismertetés (Magyar Kritika, II. évf. 1899.). — 9. *A szümer ősnép nemzetisége* (Ethnographia, 1899.). — 10. *Egyptomi emlékek a Magyar Nemzeti Múzeumban* (Archaeologiai Értesítő, 1901.). — 11. *Le rapport entre Sabe šiltanu mat musuri et Pir'n šar mat musuri* (Journal Asiatique, VIII. série, T. XIII.). — 12. *Untersuchung über die in der Bibel erwähnte ägyptische Finsterniss* (Sitzungsberichte der Akademie der Wissenschaften, Wien 1885.). — 13. *Untersuchung einer im Buche „Nahum“ auf den Untergang Ninives bezogenen Finsterniss.* (U. o., 1886.) — 14. *Untersuchung einer zu Semirjetin gefundenen Grabinschrift.*

- (U. o., 1887.) — 15. *Der Stern mišri der Assyrer.* (U. o., 1887.) — 16. *Untersuchung über die angebliche Finsterniss unter König Thakelat II. von Ägypten* (Denkschriften der Akademie der Wissenschaften; Wien, 1887.). — 17. *Die Thekupfenrechnung im Kalender der Juden* (Sitzungsberichte der Akademie der Wissenschaften, Wien 1891.). — 18. *Der Kalender der Babylonier.* (U. o., 1892.) — 19. *Der Kalender der Babylonier, II. Mittheilung.* (U. o., 1893.) — 20. *Die Apisperiode der alten Aegypter.* (U. o., 1894.) — 21. *Chronologie der Babylonier* (Denkschriften der Akademie der Wissenschaften, Wien, 1895.). — 22. *Chronologische Vergleichungstabellen nebst einer Anleitung zu den Grundzügen der Chronologie* (Die Zeitrechnungen der Aegypter, Alexandriner, Seleuciden, Griechen, Juden und Mohammedaner, Wien, 1889.). 23. *Marinonides Kiddus Ha-chodes* (Wien, 1839.). — *Der Pharao des Exodus* (Wien, 1896.). — 25. *Der Kakkab mišri* (Zeitschrift für Assyriologie, 1887.). — 26. *Zur Chronologie der Babylonier.* (U. o., 1886.) — 27. *Die Jahrechnungen der Assyrer.* (U. o., 1890.) — 28. *Der Schaltcyclus der Babylonier.* (U. o., 1890.) — 29. *Der Schaltcyclus der Babylonier.* (U. o., 1894.) — 30. *Der Saros-Canon der Babylonier.* (U. o., 1896.) — 31. *Fortsetzung der Wüstenfeld'schen Vergleichungstabellen.* Im Auftrage und auf Kosten der Deutschen morgenländischen Gesellschaft. (Leipzig, 1887.) — 32. *Astronomisches aus Babylon, von Strossmaier und Epping.* Anzeiger (Zeitschrift der Deutschen morgenländischen Gesellschaft 1890.). — 33. *Der Schaltcyclus der Babylonier.* (U. o., 1898) — 34. *Chronologie der Hebräer.* (Wien, 1887.) — 35. *Der Apiscuit der alten Aegypter* (Wissenschaftliche Beilage der Münchener Allgemeinen Zeitung, 1895.). — 36. *Die Zeit- und Festrechnung bei den Völkern des alten Orients.* (U. o., 1894.) — 37. *Die Astronomie der morgenländischen Völker.* (U. o., 1894.) — 38. *Das Decret von Kanopus* (Transactions of the IX. Congr. of the Orientalists, London, 1892.). — 39. *Der Kalender der Babylonier.* (U. o., 1892.) — 40. *König Thutmosis III.* (Zeitschrift für ägyptische Sprache, 1889.) — 41. *Ramses. II.* (U. o., 1890.) — 42. *Die Sothis- und die Phönixperiode der alten Aegypter.* (U. o., 1890.) — 43. *Materialien zur Chronologie der alten Aegypter.* (U. o., 1895.) — 44. *Aegyptologische Studien auf dem Gebiete der Chronologie.* (Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes, 1898.) — 45. *Spezieller Canon der Sonnen- und Mondfinsternisse für das Ländergebiet des classischen Alterthums* (Zeitschrift der Deutschen morgenländischen Gesellschaft 1900.). — 46. *Über zwei zu Ah-Madina gesehene Sonnenfinsternisse* (Wiener Zeitschrift für Kunde des Morgenlandes 1900.). — 47. *The Exodus* (Transactions of the Royal Asiatic Society, 1901.). — 48. *Die Datirung der babylonischen Arsacideninschriften* (Wiener Zeitschrift für Kunde des Morgen-

landes, 1901.). — 49. *Die ägyptischen Denkmäler des Ungarischen Nationalmuseums* (Zeitschrift für ägyptische Sprache, 1901. Unter Druck.). — 50. *Ein Wort zur Astronomie und Chronologie der alten Aegypter* (Orientalische Litteraturzeitung 1900.). — 51. *Az ókori nap- és holdfogyatkozásokról* (Természettudományi Közlöny 1901. Sajtó alatt.). — 52. *Az egyiptomi nyelv alapelemei* (Budapest, 1900.). — 53. *Fölsíratos agyagtábla Babylonból* (Archaeologiai Értesítő XXII.). — **UGYANÓT** ajánlja **Marczali Henrik** lev. tag. Ez ajánlásomnál különösen az a szempont vezet, hogy dr. Mahler úr az első nálunk, ki az egyiptomi és assyriai régiségekkel magoknak a kútfőknek, a hieroglyphoknak és ékiratoknak alapján, képes tudományosan foglalkozni. E munkássága a külföld legilletékesebb szakférfiainál kiváló elismerésben részesült. Mint-hogy e kutatások nemzetünk ősi történetére és műveltségünk alakulására is világot vethetnek, azok kitüntető figyelembe vételével a M. Tud. Akadémia nemcsak mindenképpen arra méltó férfiút tisztel meg, hanem a tudományos buvárkodás egy eddig nálunk nem igen ápoltt fontos ágának is nyit teret keblében.

WOSINSZKY MÓR szegszárdi apátplébánost, az Akadémia II. osztályának tört. alosztályába *levelező* tagul ajánlja **Hampel József** rendes tag. A tisztelt Akadémia régóta ismeri Wosinszky becses irodalmi munkásságát, mely miatt már több ízben volt szerencsém őt akad. tagságra ajánlani, fölsorolván dolgozatai hosszú és értékes sorát. Néhányszor majdnem sikerült a szabályszerű szavazati többséget elérnie és azért reménylem, hogy a tisztelt Akadémia ezúttal meg fogja adni érdemes munkatársunknak érdemei elismerését.

A III. OSZTÁLY A) ALOSZTÁLYÁBA.

Dr. HOOR-TEMPIS MÓR fizikai és electrotechnikai író s búvárt *levelező* tagnak ajánlja **Fröhlich Izidor** rendes tag. Midőn szerencsém van Akadémiánk III. osztályának A) alosztálya üresedésben lévő egyik levelező tagsági helyére Dr. Hoor-Tempis Mór urat, a budapesti műegyetem ny. rkivüli tanárát, a Ganz és Társa részvénytársulat műszaki tanácsosát javaslatba hozni, tisztem ezt avval a meggyőződéssel, hogy az Akadémia tisztelt tagjai, javaslatomnak alább részletezett megokolása alapján, velem együtt azon véleményen lesznek, hogy *dr. Hoor-Tempis Mór* úr a levelező taggá leendő megválasztatását méltán kiérdemelte. — Külső élet-körülményeiből szabadjon csak annyit felemlítenem, hogy 1867. évi május hó 6-án, Nagyszébenben született, középiskolai tanul-

mányait az aradi kath. gymnasiumban jeles eredménnyel fejezte be. Felsőbb tanulmányait a bécsi egyetemen végezte, főleg matematikai, physikai, astronomiai és chemiai studiumokkal foglalkozva; ugyanezen egyetemen a matematika-physikából a fő-, a philosophiából a mellékszigorlatot „unanimo cum applauso“ tette le; 1889. évi márczius hó 23-án bölcsészetdoctorrá avattatott. Ezen évben már kezdett electrotechnikával foglalkozni; 1889. évi augusztus hó 1-én lépett be a *Ganz és Társa* czég electrotechnikai laboratoriumába mint mérnök s azóta physikai és electrotechnikai kísérletekkel, elméleti és gyakorlati tanulmányokkal szakadatlanul el volt foglalva. — Az 1895. évben a nevezett laboratorium vezetésével bízott meg, 1897-ben czégvezetővé, az 1899. évben pedig e minősége fentartásával műszaki tanácsossá neveztetett ki. A budapesti m. kir. József-műegyetemen az 1894. év tavaszán a magántanári előadási jogosítványt nyerte el; 1900. évi november hóban pedig ő Felsőge által a ny. rkívüli cím adományozásával tüntettetett ki. Tudományos és gyakorlati működésében, valamint tanári tevékenységében mindig az elmélet és a kísérleti tapasztalás egybeforrasztásán fáradozott és az electrotechnika terén, kísérleti tapasztalatokban mutatkozó hiányokat saját kísérletezései által kiegészíteni és pótolni törekedett, mely czélból egyrészt a *Ganz és Társa* czég electrotechnikai laboratoriuma jelentékeny segédeszközeit, másrészt a M. Tud. Akadémia Math. és Termtt. állandó bizottsága részéről nyert tudományos megbízás folytán az Akadémia támogatását vette igénybe. — Eddig közzétett értékezéseinek és műveinek megjelenésük ideje szerint rendezett sorozata a következő: 1. *Über den Einfluss des ultravioletten Lichtes auf negativ-electrisch geladene Conductoren*; a bécsi tud. Akadémia elé terjesztve; Wiener Berichte XCVII, Juli, 1888. — 2. *Ugyanannak teljes szövege*, mint bölcsészetdoctori értekezés; *Exner's* Repertorium der Experimentalphysik, XXV. 1888. 91. l. — 3. *Az electromosság és mágnesség elmélete*; a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet megbízásából megért és kiadásában megjelent „*Electrotechnika*“ című nagy mű első része; egy kötetben, XVI + 369. l. Budapest, 1893. — 4. *Az electromos mérések és mérőeszközök*. A 3. alatt felsorolt mű második része, VII + 171. l. Budapest, 1894. — 5. *Az electromos condensator és gyakorlati alkalmazása*; Magyar Mérnök- és Építészegylet Közlönye XXVII, 1893. — 6. *A villámhárítókról*. Matematikai és Physikai Lapok, III, 1894. és Magyar Mérnök- és Építész-Egyesület Közlönye, XXVIII, 1894. — 7. *Az electromotorok alkalmazása*. Magyar Mérnök és Építész-Egyesület Közlönye XXIX, 1895. — 8. *Die Electrotechnik auf der Millenniumsausstellung zu Budapest*. Zeitschrift des Vereines deutscher Ingenieure, XXX, XXXI, 1896., 1897. — 9. *Ujabb módszer váltakozó áramú inductiós motorok*

csuszamlásának meghatározására; M. Tud. Akadémia Matematikai és Természettudományi Értesítő, XVII, 1899. — 10. *Über eine Methode zur Bestimmung der Schlüpfung von ein- und mehrphasigen Inductionsmotoren*. Zeitschrift für Electrotechnik, XVII, 1899. — 11. *Újabb adatok a dielectromos testek fizikájához*. Első közlemény, M. Tud. Akadémia Matematikai és Természettudományi Értesítője, XVIII, 1900. Magyar Mérnök- és Építész-Egyesület Közlönye, XXXIV, 1900. — 12. *Neuere Beiträge zur Naturgeschichte dielectricischer Körper*; Electrotechnische Zeitschrift, XXII, Berlin, 1901. — 13. *Ujabb adatok a dielectromos testek fizikájához*. Második közlemény, M. Tud. Akadémia Matematikai és Természettudományi Értesítője, XIX, 1901. — 14. *Neuere Beiträge zur Naturgeschichte dielectricischer Körper*. Zweite Mittheilung, Electrotechnische Zeitschrift, XXVI, Berlin, 1901. — 15. *Capacity in Alternate Current Working*; Electrician, XLVI, London, 1901. — 16. *Adatok Auer és Nerust electromos izzó lámpásairól*. Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, XXXIII, 1899. — 17. *Über die Beziehungen zwischen den Erscheinungen der magnetischen, dielectricischen und mechanischen Polarisation und die aus diesen folgenden Materialprüfungsmethoden*. Kiadta: III. Wanderversammlung des „Internationalen Verbandes für die Materialprüfungen der Technik, Budapest, 1901; Pátrianyomda. — Legyen szabad dr. Hoor-Tempis Mór ezen tudományos munkássága becsének és jelentőségének jellemzésére néhány észrevételt tennem. A felsorolt közlemények közül az 1., 2., 3., 4., 6., 11., 12., 13., 14., 16., 17. számúak fizikai tárgyú és jellegű munkák, míg a többiek electrotechnikai jellegűek. A 3. és 4. alatt felsorolt, összesen 540 lapra terjedő mű az első mű, melyben magyar nyelven az electromosság és a mágnesség elmélete és az electromossági és mágnességi mérések módszerei rendszeresen s a tudomány akkori színvála szerint vannak feldolgozva. Benne szerzője érvényesíteni törekedett azon felfogását, hogy az általános elmélet és a mérési gyakorlat mérnökök számára írt könyvben is teljesen tárgyalandó. Az 1. és 2. számú dolgozatában dr. Hoor először utalt a napsugarak electromos hatására s kifejtette ebbeli nézetét, hogy a vezetők felületén condensált légrétegnek a jelzett hatásokban nagy szerep jut; értekezésének birálatába különösen Righi bocsátkozott. Fizikai szempontból nagy jelentőséggel bírnak és nevezetes haladást jelentenek a 11—16. számú dolgozatok, melyek a testek diëlectromos viselkedésére vonatkoznak. Az ide tartozó kísérletekben e testek igen tág határok között változó, állandó és váltakozó electromos erők hatása alatt vizsgálattak meg és reájuk vonatkozó számos új és fontos tulajdonság derült ki; e dolgozatokat szerző a M. Tud. Akadémia állandó Matematikai Természettudományi bizottsága megbízásá-

ból és támogatásával végezte. E kísérletek tapasztalati eredményeit felhasználva, a 17. dolgozatban — melyet az anyagvizsgálóknak az 1901. év őszén Budapesten tartott III-ik nemzetközi congressusán személyesen terjesztett elő, — az új kísérleti tények gyakorlati alkalmazását nyújtotta; tartalma a congressus érdeklődését annyira felköltötte, hogy kebeléből bizottságot küldött ki a *dr. Hoor* által ajánlott új irányú vonatkozások fejlesztésére. Tényleg már több helyen végeznek ilyenmő vizsgálatokat, így *Martens* tanár a berlini Physikalisch-Technische Reichsanstaltban; *Kick* műegyetemi tanár Bécsben, *Verole Pietro* tanár Turinban s i. t. Electrotechnikai jellegő értekezései az illetékes szakkörökben szintén méltó elismerésben részesültek; ezekre ismételtén történt hivatkozás a következő művekben: *Gisbert Kapp*: Electromechanische Constructionen; *Herzog und Feldmann*: Handbuch der electrischen Beleuchtung; *Häder*: Die Dampfmaschine; *Niethammer*: Electrisch betriebene Hebezeuge. A 15. sz. dolgozata *Mordey* hírneves angol electrotechnikus ugyanily című értekezésének sikerült czáfolata és helyesbítése. De ezen electrotechnikai dolgozatok gyakorlati mérnökök egyesületein is több ízben szolgáltak a tárgyalás anyagául; így a Verband deutscher Electriciker vándorgyűlésein; a Genfben tartott electrotechnikus congressuson, a Society of Electrical Engineers ülésin, a bécsi Ingenieur-Vereinban; sőt a 8. sz. értekezés ábrái sémáit, a szerző beleegyezésével, németországi technikai tanintézetekben fali tábláknak használják. — *Dr. Hoor-Tempis Mór* úr ezen nagyobbszabású, mélyre menő tudományos munkásságával kimutatta, hogy hazánkban a tudományt fejlesztő tudós technikusok között az elsők közé tartozik, hogy eddigi tevékenységével méltán érdemessé tette magát arra, hogy a Tekintetes Akadémia elismerését, levelező taggá választatásával fejezze ki. *Dr. Hoor* multja teljes biztosítékot nyújt arra nézve, hogy az Akadémia benne oly munkás tagot fog nyerni, ki megválasztatását csak újabb serkentésnek fogja tekinteni az oly szépen megindult tudományos búvárkodása folytatására.

KALECSINSZKY SÁNDOR m. kir. főchemikust *levelező* tagnak ajánlja *Ilosvay Lajos* l. tag. Kalecsinszky S. első tudományos közleménye a chemiai-physika körébe tartozott. „*A durranó gáz sűrűségének meghatározása*“ czímmel jelent meg 1880-ban. Értekezések a természettudományok köréből. X. k., 12. f. Hajlamából, kiképeztetésének irányából arra lehetett következtetni, hogy tudományos érdemeket elméleti kérdések megoldásával fog szerezni. De midőn a m. kir. orsz. földtani intézetet chemiai labororiummal látták el s ennek első chemikusa ő lett; tudni lehetett, hogy az ő tudományos munkálkodásában is irányváltozás következik be. A labororium rendeltetéséhez híven, Kalecsinszky

S. fáradhatatlanul végezte mindazokat a vizsgálatokat, melyek a geologus kutatásainak eredményeit kiegészítik és a mennyiben az orsz. geologiai intézet nemcsak a könyvtárak, hanem az élet számára is dolgozik, egész sereg olyan chemiai vizsgálatot ejtett meg, melyeknek meg van tudományos becsök s e mellett hazánk számos közgazdasági ügyében értékes tájékoztatóssal is szolgálnak. Dolgozatai magyar, német és francia nyelven jelentek meg, egy terjedelmesebb, önállóan megjelent munkáját kivéve, különböző folyóiratokban. E kiadványok címei: *Ért. a Természettudományok köréből*, *Akad. Értesítő*, *Földtani Közlöny*, *A m. kir. földtani intézet évi jelentései*, *M. Chemiai Folyóirat*, *Természettudományi Közlöny*, *Pótfüzetek a Természettudományi Közlönhöz*, *Zeitschrift für anal. Chemie*, *Zeitschrift für den phys. und chem. Unterricht*, *Chemisches Centralblatt*, *Annalen der Physik*, *Zeitschrift für Gewässerkunde*. Több mint 40 értekezéséről van tudomásunk, melyek közül csak egyeseket nevezek meg. Az *alsó-tátrafüredi lápföld chemiai elemése*. Földt. Közl., XIII. k. Az 1887. február 23-iki *felső-olaszországi földréngés sajtó megfigyelései alapján*. U. az XVIII. *Fajsúlymeghatározás módosított volumenometerrel*. U. az XXI. *A m. korona országainak megvizsgált agyagjai*. Térképpel. A m. kir. földt. intézet 1892-ik évi jelentésében. *A m. korona országainak megvizsgált tűzálló agyagjai*. Ezredévi bány. kohászati és geol. congressus 1896. *A bánsági szerpentinek tanulmányozása*. A M. Tud. Akadémia megbízásából. Akadémiai Értesítő 1898. *Só kivirágzás a Ruzsanda tó partjáról*. Földt. Közlöny XXVIII. *A budapesti eskütéri hidfő munkálatai alkalmával kitört artézi hévíz chemiai elemzése*. Földt. Közlöny. XXVIII. *A szóvatai meleg és forró konyhasótavak mint természetes hőaccumulatorok*. Matematikai és Természettudományi Értesítő 1901. Akadémiai Értesítő 1902. Utóbbi értekezésében, a tudományos körökben feltűnést keltő módon magyarázza meg e sótavak magas hőmérsékletét. A m. kir. Természettudományi Társulat megbízásából: *A m. korona országainak ásványszenei (kőszene, barnaszene, lignitek) különös tekintettel chemiai összetételükre és gyakorlati fontosságukra*. Egy térképpel nagy nyolezadrétnben 309. oldalon. Nagy szorgalommal, kiváló körültekintéssel végzett munka. Meggyőződésem, hogy Kalecsinszky Sándor alkalmazott chemiai dolgozatai, mind a hazai tudományos kutatás, mind a gyakorlat nézőpontjából, figyelemreméltók, s ha a Magy. Tudományos Akadémia őt azzal tünteti ki, hogy levelező tagjainak sorába iktatja, míg egyrésről eddigi érdemeit jutalmazza, másfelől arra buzdítja, hogy jövőben is lankadatlan munkásságot fejtsen ki.

Dr. SCHLESINGER LAJOS kolozsvári egyetemi ny. r. tanárt levelező tagnak ajánlja Rados Gusztáv l. t. Már a múlt évben szerencsém volt Schlesinger Lajos kiváló tehetségű és nagy-érdemű matematikust a III. osztály A) alosztályának üresedésben lévő levelező tagsági helyei egyikére ajánlani, a mikor is az osztály őt már megválasztotta. Ha ajánlásomat ismétlem, akkor hivatkozva a múlt évben részletesen felsoroltakra, ezt abban a a meggyőződésben teszem, hogy dr. Schlesinger úrnak megválasztása esetében Akadémiánk oly munkást nyerne, a ki a tudományának önzetlen szeretetével, kiváló tehetségével, nagy munkabíráásával és a tőle még bizton várható tudományos munkálkodásával Akadémiánk hírnevének öregbítéséhez mindenesetre hozzá fogna járulni. Irodalmi művei a következők: A) A Mathem. és Természettudományi Értesítőben (Budapest): 1. *Fuchs-féle függvények elméletéhez*. IV. kötet. (1888.). 36—52. l. — 2. *A Gauss-féle Pentagramma mirificum*. XVII. (1899.). 526—534. l. — B) Az Erdélyi Múzeum-egylet Orvos-Természettudományi Értesítőjében (Kolozsvár): 3. *A felületen fekvő görbék geodetikus görbüléséről*. 1891. 267—276. l. — 4. *A közönséges differenciál-egyenletek integráljainak egynéhány különös tulajdonságáról*. 1894. 1—8. l. — C) A Matematikai és Fizikai Lapokban (Budapest): 5. *A Hermite-féle alakokról*. X. évf. 71—78. l. — 6. *A linear differential-egyenletek elméletének egy általános tételéről* ugyanott 261—273. — D) A Comptes Rendus de l'Académie des Sciences-ben (Paris): 7. *Sur la théorie des fonctions Fuchsiennes*. 114. kötet. (1892.). — 8. *Sur la théorie des fonctions Fuchsiennes*. Ugyanott. 1409—1412. l. — 9. *Sur les formes primaires équations différentielles linéaires du second ordre*. 115. köt. (1892.). 32—34. l. — 10. *Sur l'intégration des équations linéaires à l'aide des intégrales définies*. 120. köt. (1895). 1396—1398. l. — 11. *Sur un problème de Riemann*. 125. köt. (1898.). — 12. *Sur les équations linéaires à points d'indetermination*. 131. kötet (1901.). — E) A Sitzungsberichte der Akademie der Wissenschaften-ben. (Berlin): 13. *Über die Gauss'sche Theorie der arithmetisch-geometrischen Mittels und ihre Beziehungen zur Theorie der elliptischen Modulfunction*. 1898. XXVIII. 346—360. l. — F) A Journal für die reine und angew. Mathematik-ben (Crelle, Berlin): 14. *Zur Theorie der Fuchs'schen Functionen*. 105. köt. 181—232. l. — 15. *Über die bei linearen Differentialgleichungen auftretenden Primformen*. 110. kötet. 130—157. l. — 16. *Über die lineare homogene Differentialgleichungen zweiter Ordnung, für welche die Umkehrfunction von endlicher Vieldeutigkeit ist*. 110. kötet. 265—289. l. — 17. *Bemerkungen zur Theorie der Fundamentalgleichung*. 114. kötet. 143—158. l. — 18. *Über Hamburger'schen Untergruppen, in die das zu einem singulären Punkte der Bestimmtheit einer homo-*

genen linearen Differentialgleichung gehöriges kanonische Fundamentalsystem zerfällt. Ugyanott. 159—169. l. — 19. Bemerkungen zu der Note auf S. 159—169. dieses Bandes. Ugyanott. 309—311. l. — 20. Über die Integration linearer homogener Differentialgleichungen durch Quadraturen. 115. kötet. 97—132. l. — 21. Zur Theorie der Euler'schen Transformirten einer homogenen linearen Differentialgleichung der Fuchs'schen Klasse. 117. kötet. 148—167. l. — 22. Über projective Substitutionen, die einen Kreis ungeändert lassen. 121. kötet. 168—176. l. — 23. Über vertauschbare lineare Substitutionen. Ugyanott. 177—187. l. — 24. Zur Theorie der linearen Differentialgleichungen im Anschlusse an das Riemann'sche Problem. 123. kötet. 138—172. l. — 24. Über dass Gauss'sche Pentagramma mirificum. 124. kötet. 38—46. (V. ö Nr. 2.). — 26. Über einen allgemeinen Satz aus der Theorie der linearen Differentialgleichungen. Ugyanott. 47—58. l. (v. ö. Nr. 6.). — 27. Zur Theorie der linearen Differentialgleichungen im Anschlusse an das Riemann'sche Problem. (Zweite Abhandlung) 125. kötet. (Sajtó alatt.) — 28. Bemerkungen zum Riemann'schen Problem. (Th. Brodén-nel együtt). Ugyanott. (Sajtó alatt.) — G) Az Archiv der Mathematik Physik-ben: 29. Über partielle Differentialgleichungen denen Hermitesche Formen genügen. III series I. kötet. 262—268. l. (V. ö. Nr. 5.). — H) Önállóan megjelent munkák: — 30. Über lineare homogene Differentialgleichungen vierter Ordnung, zwischen deren Integralen homogene Relationen höheren als ersten Grades bestehen. Inaugural-Dissertation. Berlin. 1887. 45. l. — 31. Handbuch der Theorie der linearen Differentialgleichungen. (Leipzig, Teubner.) I. Band. 1895. XX + 486. l.; II. Bandes 1. Theil. 1897. XVIII + 532. l.; II. Bandes 2. Theil. 1898. XIII + 446. l. — 32. Einführung in die Theorie der Differentialgleichungen mit einer unabhängigen Variablen. (Leipzig, Göschen, Sammlung Schubert XIII.) 1900. VIII + 309. l. — I) Egyéb közlemények: a) könyvismertető, biographiai czikkek a Zeitschrift für Mathematik und Physik historisch-literarische Abtheilung-jában; b) Die Geometrie von René Descartes. (Berlin, Mayer & Müller.) 1894. X + 116. l. — c) Szemelvények Bolyai Farkasnak Bodor Pálhoz intézett leveleiből, Mathematikai és Fizikai Lapok. XI. kötet. (Sajtó alatt.)

A III. OSZTÁLY B) ALOSZTÁLYÁBA.

SCHULEK VILMOS levelező tagot *rendes* tagnak ajánlja

Hőgyes Endre rendes tag. Schulek Vilmost 1899-ben választotta levelező tagjává a t. Akadémia megelőző tudományos vizsgálatai alapján. Ő azóta szintén élénk tudományos tevékenységet fejtett ki és tudományos vizsgálatainak javarészét a III. osztály üléséin be is mutatta. Nevezetesebb dolgozatai a következők: *Sphincterolysis anterior*. (Magyar Tud. Akad. math. és természettud. értesítője XXII. 3. OHL. Szem. 1892. 1., 2.) Egy teljesen bevált új műtéti módról szól a szaruhártya hegbenőtte szivárványhártya-kimetszésére, miáltal a szem jövő sorsa az eddigi módszereknél jobban és sikeresebben van biztosítva. Továbbá a szürke hályog eltávolításának új módjáról négy dolgozatot közölt, melyek azon törekvéséről adnak számot, hogyan volna lehetséges a szürke hályogot Graefe módszerének biztonságával, de iris-kimetszés nélkül operálni. Az erythropiának physiologikus magyarázatáról két dolgozata szól. Legnagyobb terjedelmű munkája „Fényhatástani tanulmányok az ibolyántúli fényről a szemvédés szempontjából“, melyben azon kérdésre keresett feleletet, mikép lehetne a szembe jutott fényből az ártékony ultraviolet sugarakat kizárni. E célból kamarás pápaszemeket szerkesztett, a melyeket triphenilmethan 35%-os xylolos oldatával töltött, a mely anyag az ibolyántúli sugarakat a spectrumból a H vonalnál élesen elvágja. Ez eredményre cél tudatosan exact kísérletek után jutott, melyek közül a szem physikalís tulajdonságai közül számosat új világításba helyezett. Munkálatai németül az általa kiadott „Beiträge zur Augenheilkunde“ című folyóiratban jelentek meg. Névsora a munkálatoknak a következő: 1. *Egyetemi feladatok*. Rectori székkfoglaló beszéd 1890. szept. 21-én. Acta Univers. etc. OH. 1890. — 2. *Klinikai feladatok*, ünnepi beszéd a budapesti kir. magy. tudományegyetem alapító ünnepén 1891. május 13. O. H. 1891. — 3. *Az egyetem története 1890/91-ben*, lelépő rectori beszéd. Acta Univers. etc. — 4. *Sphincterolysis anterior*. A magyar tud. Akadémia mathem. és természettud. értesítője XXII. 3. O. H. Szemészet 1892, 1., 2. — 5. *A szürke hályog eltávolításának egy új módjáról*. Mathem. és természettud. értesítő. X. V. O. H. Szemészet. 1892, 2. — 6. *Műszerek a szürke hályog operálására*. Mathem. és term. tud. értesítő. XI. 1. O. H. Szemészet 1893. 1. — 7. *Apotomia iridis*. Math. és természettud. értesítő. XI. 3—4. O. H. Szemészet 1893, 1. — 8. *Erythrophia*. Mathem. és természettud. értesítő. XI. 6—7. O. H. Szemészet. 1893, 2. — 9. *A pterygium növéséről*. O. H. Szemészet. 1894, 4—5. — 10. *Módosítás a szörphártya műtevéseben*. O. H. Szemészet. 1894, 4. — 11. *Az erythrophia élettani megha-*

tározása. Math. és természettud. értesítő. XII. 10. O. H. Szemészet. 1894, 5. — 12. *Hályogmetszet-kísérletek*. O. H. Szemészet. 1894, 6. — 13. — *Hályogoperálás horpadtan csonkított lebenyvel*. O. H. Szemészet. 1895, 1—3. — 14. *Ungarische Beiträge zur Augenheilkunde*. Unter Mitwirkung von Fachgenossen, herausgegeben von Prof. Wilhelm Schulek. Bei Franz Deuticke Leipzig und Wien, I. Band 1895, II. Band 1899. — 15. *A glaucoma gyógyítása pilocarpin cseppekkel*. O. H. Szemészet. 1896, 4—5. — 16. *Műszerek és különösen tokfogó a Graefe szerint való hályogkitoláshoz*. O. H. Szemészet. 1898, 4. — 17. *Fényhatástani tanulmányok az ibolyántúli fényről a szemvédés céljából*: A hyperibolyás fény elleni védekezés ügye; 225 anyag viselkedése az ibolyántúli fény irányában; következtetések az ibolyántúli fény elnyerésére tett vizsgálásokból; átlátszó sárga anyagok fényátterestése; keverékek fényátterestése: az ibolyántúli fényt elnyelő anyagok szilárd oldatokba való foglalása; a színjátás fényének csökkentése; színes szemüvegek fényátterestése; az emberi szemközegek fényátterestése stb.

HALAVÁTS GYULA m. kir. főgeológust *levelező* tagul ajánlja harmadízben, az 1900. és 1901. évi ajánlás alkalmával elmondottak alapján, Lóczy Lajos r. t.

Dr. SCHAFARZIK FERENCZ m. kir. osztálygeológust és a kir. József-műegyetem magántanárát *levelező* tagnak ajánlja **Koch Antal** r. tag. — Schafarzik már 27-ik éve fáradhatatlanul munkálkodik a geologia tág mezején, és annak majdnem minden ágában, az elméletiben úgy, mint a gyakorlatban, annyi eredményt tud fölmutatni, hogy a hazai geológusok legjobbjai közé sorolható, s mint ilyet nemcsak itthon, de a külföldön is ismerik és becsülik. Bizonyítja ezt az a körülmény is, hogy a „Centralblatt für Geologie“ és a „Zeitschrift für praktische Geologie“ című két tekintélyes szaklapban ő referál a magyar geologiai irodalom jelenségeiről. Kiváló érdemet szerzett magának Schafarzik a magyarhoni Földtani Társulat *földrengési bizottságának* életbeléptetése és sikeres működése körül, mely igen fontos és hasznos intézmény 1880-ban tett indítványára és javaslata szerint, a Tek. Akadémia támogatásával létesült, s melynek mind a mai napig ő az intézője és főmunkása is, a mint az erre vonatkozó jelentéseinek és munkálatainak hosszú sorából kitetszik. Széleskörű szakismereteit több nagy tanulmányi úton csak bővítette, és ezekről mindig érdekes és tanulságos szakjelentéseket tett közzé. A geologia legtöbb ágának alapos művelése mellett különösen a *földrengésstanban*, nemkülönben a mikroszkópiumi vizsgálaton alapuló *mai petrographiában* is, mondható hazai szaktekintélynek, s ezen irányokat

méltón képviselni volna hivatva Akadémiánkban, miután ez idő szerint tagjai között nincs, ki ezen nagyfontosságra emelkedett speciális ágakat cultiválná. Mindezeknél fogva bizton hiszem, hogy a tek. Akadémia alapos szaktudóst és kiválóan munkás tagot fog nyerni dr. Schafarzik úrból, ha levelező tagjának megválasztja. Munkálatainak hosszú sorozatából (számuk 73-nál többre rug) a főbb szakkörökön belül csak a legfontosabbakat akarom kiemelni. A) Mint tagja a m. kir. Földtani Intézetnek, évenként részt vesz az országos részletes geológiai főlvételekben, és 1884 óta már 18 részletes jelentésben számolt be ebbeli hivatalos működésének nagybecsű eredményeiről, melyek 1885-ig a „Földtani Közlöny“-ben, azóta a magy. kir. Földt. Intézet évi jelentéseiben közzététettek. B) *Tanulmányi utazásain* tett megfigyeléseit és tapasztalatait a következő szakjelentésekben foglalta össze: 1. *Utazási jegyzetek a Kaukázusból*. Földt. Int. évi jelentései 1886-ról. — 2. *Svédország és Norvégia kőbányaiparáról*. U. az 1892-ről. — 3. *Istria és Felső-Olaszország nevezetesebb kőbányáiról*. U. az 1893-ról. — 4. *Geológiai jegyzetek Görögországból*. U. az 1894-ről. — 5. *A korinthusi csatornáról*. Term.-tud. Közlöny 1895. — 6. *A m. Földt. Társ. 1899. évi társas kirándulásáról az erdélyi Érczhegységbe*. Földt. Közl. 1900. C) *Egyéb dolgozataiból és közleményeiből* (számuk 22) csak a nagyobb tanulmányokat sorolom elő: 1. *Lángkísérletek mint petrographiai módszer*. Magy. orv. és term.-vizsg. évkönyve 1880. — 2. *Kirándulók zsebkönyve*. I. rész. Útmutatás ásvány- és földtani gyűjtéshez. Kiadja a kir. m. Természettud. Társ. 1888. — 3. *A Cserhát piroxénandesitjei* (a kir. m. Természettud. Társ. megbízásából írta). Földt. Intézet Évkönyvei IX. k. 1892. — 4. *Az Alduna geológiai viszonyainak vázlatos ismertetése*. Geológiai fejezet Gonda Bélának az „Aldunai vaskapu“ című munkájában. Budapest, 1892. — 5. *Szabó József és a magyar geológia* (70-ik születésnapja alkalmából). Földtani Közl. 1891. — 6. Németre fordította Lóczy Lajos munkáját ezen a címen: *Die Beschreibung der geologischen Beobachtungen und deren Resultate Reise des Grafen Béla v. Széchenyi in Ostasien*. 1877—1880. Wien, 1893. — 7. Résztvett Magyarország geolog. térképének megszerkesztésében, valamint „Magyarország földtani viszonyainak rövid vázlata“ című magyarázó szöveg megírásában. Kiadta a m. Föld. Társulat 1897. stb. D) *Gyakorlati irányú dolgozatainak* sorából kiemelem a következőket: 1. *Szakértői javaslat a Ráczfürdői gyógyforrásokvédő területének megállapítása ügyében*. Budapest, 1898. — 2. *Die Mühlensteinbrüche Ungarns*. Megjelent a „Die Mühle“ című szakfolyóiratban. Lipcse, 1884. — 3. *A m. kir. Földtani Intézet mintaközetgyűjteménye középiskolák számára* (1885); második sorozat (1896). — 4. *Kőiparunk stb. a millennáris kiállításon*. Földt. Közl. 1897. — 5.

Geologiai és petrographiai szempontból meghatározta a kir. József műegyetem műszaki-mechanikai laboratóriumában megvizsgálás alá került kőzeteket (I. a nevezett laboratórium közleményeit, I. füz. (1896), II. füz. (1897), III. füz. (1902) stb. E) Mint előadója a magy. Földt. Társ. *földrendési bizottságának*, a következő dolgozatokat tette közzé: 1. *Földrendés Dél-Magyarországon 1879-ben*. Földt. Közl. 1880. — 2. *A földrendésekről és megfigyelésök módjáról*. (Fordítva és részben viszonyainkhoz átdolgozva Heim A. hasoncímű dolgozatát). Földt. Értesítő 1882. — 3—7. *A m. h. földrendési bizottság működéséről öt (5) részletes jelentés*. 1882—88-ig. Földt. Közl. 1883—89. — 8. *Az április 8-iki földrendésről*. Term.-tud. Közl. 1893. — 9. *Über die Erscheinungen des Erdbebens von Laibach am 14 April 1895 in Ungarn*. Adalék dr. Suess Fer. a laibachi földrendést tárgyaló munkájához. — 10. *A vingai földrendésről*. Földt. Közl. 1900. — 11. *Az 1901. febr. 16-iki ész. bakonyi földrendésről*. Földt. Közl. 1891. — 12. *Über die Thätigkeiten der ung. Erdbeben-Commission*. Előadás, tartotta az I. nemzetközi földrendéstani értekezleten Strassburgban. — 13. *Jelentés a Strassburgban tartott I. nemzetközi földrendéstani értekezletről*. Földt. Közl. 1901.

Dr. TANGL FERENCZ állatorvosi főiskolai tanárt *levelező* tagnak ajánlja **Klug Nándor** r. t. Dr. Tangl Ferencz 1888-ban a budapesti t.-egyetem kórboncztnai tanszékén II. tanársegédnek neveztetett ki. Innen 1889. április havában a gráci egyetem szövet- és fejlődéstani intézetének lett tanársegéde. Grácot ugyanazon év november havában hagyta el, minthogy a budapesti t.-egyetem orvosi kara a Schordann-féle utaztató ösztöndíjjal külföldre küldte. Ezen tanulmányútja 1891. év őszéig tartott. Ez idő alatt egy évet Baumgarten P. tanár mellett Tübingenben töltött, azután rövid ideig Berlinben volt Koch Robert tanár intézetében, melyet azért hagyott el, mivel Fraenkel A. tanár meghívta prorectornak a berlini Urban-kórházhoz. Ez állásban is csak $\frac{1}{4}$ évig maradt, mert Baumgarten P. tanár meghívta tanársegédnek Tübingenbe. Ez állásban $\frac{1}{2}$ évet töltött, minthogy a budapesti t. egyetem kórboncztnai intézetéhez I. tanársegédnek megválasztatott. Alighogy ez állást elfoglalta az állatorvosi főiskola — akkor akadémia — tanártestülete, meghívta a megüresedett élet- és szövettani tanszékre; melynek elfoglalása előtt a földművelésügyi miniszterium egy évre külföldi tanulmányútra küldte ki. 1892 óta a főiskola élet- és szövettani intézetének vezetője és ezen tárgyaknak 1893 óta nyilván. r. tanára. 1898-ban az osztrák közoktatási miniszterium, a bécsi gazdasági főiskola tanári testületének egyhangú ajánlata folytán, meghívta ezen főiskolának újonnan szervezett élettani tanszékére, mely meghívást azonban nem fogadta

el. 1896 óta egyszersmind vezetője a m. kir. földmívelésügyi miniszterium által alapított állat-élettani és takarmányozási kísérleti állomásnak, melynek új intézete adatai alapján tervezve, általa lón berendezve. Irodalmi dolgozatai a következők: 1. *Az ideg-elfajulás és újraképződésről*. 1887. O. H.; ugyanez németül az Archiv. f. mikroskopische Anatomie 29. kötet. — *A szív túltengéséről*. Akadémiai Math. és Természettud. Értesítő 1887; ugyanez németül a Virchow-féle Archiv. 116. k. — *A sejttest és mag közti viszonyról a mitotikus osztlás alatt*. Akad. Math. és Természettud. Értesítő. 7. kötet. 1889; németül az Archiv. f. mikroskop. Anatomie 30. kötetében. — *Adatok a húgy-ivarszervek fejlődési rendellenességeinek tanához*. Akadémiai Math. és Természettud. Értesítő 7. kötet. 1889; németül a Virchow-féle Archiv 118. kötetében. — *A chalazion aetiológiája*. O. H. 18:0; németül a Ziegler-féle Beitrage-ben. 9. kötet. — *Idegregeneratio és amputatiós neuroma*. Akadémiai Math. és Természettud. Értesítő 9. k. 1900. — *A diphtheria és a croup diagnosisjáról*. O. H. 1890. — *A diphtheria aetiológiájáról*. Klinikai Füzetek. I. évf. 4. f. 1891. — *A gümöbacillus viselkedése a fertőzés kapuján*. O. H. 1891; németül Centralblatt f. allg. Pathol. I. k. — *Adalék a Koch-féle kezelés folyamán mutatkozó helybeli miliaris gümőkór ismeretéhez*. O. H. 1891; németül Deutsche medic. Wochenschrift. Zür Frage der Scharlach diphteritis. Centralblatt f. Bakterologie. 1891. — *Untersuchungen über die menschliche Diphtherie*. Arbeiten aus dem path. Institut in Tübingen. I. k. 1891. — *Ueber die anti-tuberkulose Wirkung des Jodoform und über die Formen der Impftuberkulose bei Impfung mit exper. abgeschwächten Tuberkelbacillen*. Arbeiten aus dem path. Institut Tübingen. I. köt. 1891. — *Beitrag zur Aetiologie der Bendolenkaemie*. Deutsche medic. Wochenschrift. 1891. — *Bakteriologische Beiträge zur Nonnenraupenfrage*. Forstwissenschaftliches Centralblatt. 1892. — *Útmutató a bakteriológiában*. Budapest, 1893. — *A béluterek lekötésének hatása a lélekezésre és a hasüri szervek gázcserejének nagysága*. Akadémiai Math. és Természettud. Értesítő. 12. k. 1894. — *Vizsgálatok a máj czukorképző működéséről*. Akad. Math. és Természettudományi Értesítője, 12. k. 1894; ugyanez németül a Pflüger-féle Archiv. 61. k.-ben. — *Notiz über einige anatomische Veränderungen nach Unterbindung der drei Darmarterien*. Centralblatt F. D. med. Wissenschaften 1895. — *Összehasonlító élettani adatok az úgynevezett hőszabályozó agycentrumokról*. Közlemények az összehasonlító élet- és kórtan köréből, I. k. 1895; németül a Pflüger-féle Archiv. 61. k. — *A Fehring-féle czukortitrálás egy czélszerű módosítása*. Közlemények az összehasonlító élet- és kórtan köréből, I. k. 1894. — *A húgyban levő anorgan. és org. phosphorsav meghatározásának egy módszere*.

Ugyanott. — *Vizsgálatok a vasomotoros idegrendszer befolyásáról a szervezet anyagcseréjére.* Ugyanott és németül a Pflüger-féle Archiv. 61. k. 1895. *Ueber den Einfluss der Körperbewegung auf die Magenverdauung.* A Pflüger-féle Archiv. 63. k. 1896. — *Módszer a vérsejtek és vérplasma relativ térfogatának meghatározására* (dr. Bugarszkyval együtt). Veterinarius, 1897. és németül Centralblatt f. Physiologie. 1897. — *Physikalis-chemiai vizsgálatok a vérsavó molecularis concentratio viszonyairól* (dr. Bugarszkyval együtt). Akadémiai Mathem. és Természettudományi Értesítő, 1898; németül a Pflüger-féle Archiv. 72. k.-ben. — *A fedezés befolyása a ló anyagcseréjére.* Kísérletügyi Közlemények. I. k. 1898. — *Az izommunka befolyása a vérnyomásra* (Zuntzal együtt). Magyar Orv. Archivum. 7. k. 1898 és Pflüger-féle Archiv. 70. k. — *A mezőhegyesi öntözött réteken termő széna, mint lőtakarmány.* Kísérletügyi Közlemények II. k. 1898; németül „Landwirth. Versuchsstationen“ 56. k. — *Einige Fettbestimmungen nach der Liebermann'schen Verseifungsmethode* (dr. Weiserrel együtt). Pflüger-féle Archiv. 72. k. 1898. — *Adat az emberi vizelet energiataralmának ismeretéhez.* Akadémiai Math. és Természettudományi Értesítő 17. k. 1899. Archiv. f. Physiologie Supp. 1. k. — *Vizsgálatok az energiaforgalom élettana köréből.* Akadémiai Math. és Természett. Értesítő 18. k. 1900. — *Az itatás módjának befolyása a takarmány kihasználására.* Kísérletügyi Közlemények IV. k.; németül Die Landwirth. Versuchsstationen 56. k. — *A bezombolyázott sásos és békarokkás széna tápértéke.* Kísérletügyi Közlemények 4. k. 1901. — *Vizsgálatok a Ca., Mg. és P. forgalmáról növényevő állatokon.* Akadémiai Math. és Természettudományi Értesítő 19. k. 1901; németül a Pflüger-féle Archiv. 89. k. — Ezekon kívül 1895 óta Baumgarten P. tübingeni tanárral együtt szerkeszti és kiadja a „Jahresberichte über die Fortschritte in der Lehre von den pathogenen Mikroorganismen“ című folyóiratot. Vezetése alatt és részben közreműködésével még nyolcz önálló dolgozat jelent meg a vezetése alatt álló intézetből. — Mind e felsorolt életrajzi adatok és munkák dr. Tangl Ferenczet, mint következetesen búvárkodó vizsgálót tüntetik fel, a kinek munkássága úgy itthon, valamint a külföldön is teljes elismerésben részesült; a külföldön annyiban is, hogy Bécsben tanszék részére megnyerni óhajtották, itthon a földművelésügyi miniszterium legújabbban remek modern intézetet bocsátott rendelkezésére. Mindezek teljes joggal remélni engedik, hogy megválasztatása esetén a tek. Akadémia kitartó munkástagot fog nyerni benne.

A III. OSZTÁLYBA.

DARBOUX JEAN GASTON urat, a faculté des sciences-on a geometriának nagyhírű tanárát és a párisi Academie des sciences örökös titkárát *külső tagnak* ajánlják **König Gyula** r. t. és **Rados Gusztáv** l. t. — Darboux a felületek és görbék elméletébe vágó alapvető kutatásaival az infinitesimalis geometria és a differential-egyenletek ezzel kapcsolatos elméletének újabb fejlődésére termékenyítő hatást gyakorolt. Nemcsak fényes matematikai publicatióinak hosszú láncza révén, hanem mint egyik fontos szakfolyóiratnak, a „Bulletin des sciences mathematiques“-nek szerkesztője és mint a francia Akadémia titkára és a nemzetközi tudományos világnak is kiváló alakja, mint az akadémiák szövetsége elnökének pedig többször alkalma volt a magyar tudományos Akadémiával is érintkezésbe lépni. E kiváló tudósnak külső taggá való megválasztásával a tek. Akadémia a tudomány körül szerzett igaz érdemeknek nyújtana jutalmat, tagjainak sorát pedig igazi kitűnőséggel gyarapítaná. — **UGYANÓT**, mint a párisi „Académie des Sciences“ örökös titkárát és az Akadémiák szövetségének volt elnökét külső tagul ajánlja **Szily Kálmán** rt.

MITTAG-LEFFLER MAGNUS GÖSTA urat, a stockholmi egyetemen a matematika tanárát *külső tagnak* ajánlják **König Gyula** r. t. és **Rados Gusztáv** l. t. Mittag-Leffler eredeti és mély gondolkodásra valló függvénytani kutatásaival a matematika egyik legfontosabb disciplinájának, a függvényelméletnek, egészen új ösvényeket jelölt ki, a melyek termékeny módszerekre és alapvető fontosságú eredményekre vezettek. Mint az „Acta mathematica“ című elsőrangú nemzetközi matematikai folyóirat szerkesztője az utolsó évtizedek matematikai termelésére irányító befolyást gyakorolt, ennek méltó közzétételében pedig magának elévülhetetlen érdemeket szerzett. Midőn ezt az elsőrangú tudományos tekintélyt a tek. Akadémiának külső tagul ajánljuk, tesszük ezt abban a meggyőződésben, hogy a midőn Akadémiánk is e kiváló bűvár iránt elismerését kifejezi azzal, hogy külső tagul megválasztja, akkor egyszersemind saját fényét és tekintélyét emeli. — **UGYANÓT**, mint az „Acta mathematica“ nemzetközi folyóirat szerkesztőjét külső tagul ajánlja **Szily Kálmán** r. t.

MOISSAN HENRIT, a párisi egyetem chemia-tanárát, a francia akadémia tagját *külső tagnak* ajánlják: **Than Károly**, **Wartha Vincze**, **Lengyel Béla** rendes tagok és **Ilosvay Lajos** levelező tag. — Moissan az anorganikus chemia terén végzett dolgozataival vált híressé. A kísérletezésben merész, találékony

és páratlanul szerencsés. Már a fluor és a fluortartalmú vegyületek tanulmányozásával maradandó nevet biztosított magának. Hírét még jobban növelték a magas hőmérsékleten és nagy nyomás alatt megindított és sok irányban befejezett kutatásai. Általánosan ismeretesek a kristályosítható szénmódosulatokról közölt vizsgálatai, melyekről a nagyközönség a mesterségesen csinált gyémánt révén értesült. A carbidok, a chrom, mangan, wolfram, molibdén, urán, vanadin, titán electrolites úton való előállítása az ő nevéhez fűződik. Ezekhez csatlakoznak a silicidek és boridok, melyeket ő vagy tanítványai állítottak elő és tanulmányoztak. Kutatásai-
val míg egyrésztől szilárd alapját vetette meg annak, hogy az anorganikus chemia adatait eddig csak sejtett, de ki nem próbált módon lehessen gazdagítani, másrésztől a francia tudósnak a gyakorlati élet követelményei iránt bámulatosan kifejezett érdeklődésénél fogva, utat készített elő olyan gyártási módszerekhez, melyek elektromos energia nélkül kivihetetlenek. Ha a M. Tud. Akadémia Moissant azzal tiszteli meg, hogy külső tagjai sorába emeli, elismerését fejezi egy olyan tudós iránt, kinek rokonszenvét ifjú nemzedékünk tudományos kiképeztetése érdekében is czél-szerű biztosítanunk.

